

Konsernirakenteella kannattavuutta finanssimarkkinoille?

Matti Sappinen

Opinnäytetyö

Finanssi- ja talousasiantuntijan kou-
lutusohjelma

2013

<p>Tekijä tai tekijät Matti Sappinen</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi FINA09SVA</p>
<p>Raportin nimi Konsernirakenteella kannattavuutta finanssimarkkinoille?</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 51 + 2</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Annika Sandström</p>	
<p>1990-luvun alun pankkikriisin seurauksena Suomen pankkirakenne muuttui rajusti ja henkilöstön ja konttorien määrä alkoivat laskea. Lisäksi pankki- ja vakuutus toiminta ovat lähentyneet toisiaan ja nykyisin niitä harjoitetaan samassa konsernissa. Nämä muutokset ovat osaltaan johtaneet siihen, että markkinoille on syntynyt suuria finanssikonserneja.</p> <p>Opinnäytetyössä vertaillaan pohjoismaisten finanssikonsernien ja yksittäisten toimijoiden välisiä eroja toiminnan laajuudessa ja kannattavuudessa. Tavoitteena oli vastata kysymykseen onko finanssimarkkinoilla kannattavampaa toimia finanssikonsernina kuin yksittäisenä toimijana. Tutkimukseen valitut mittarit on kerätty yhtiöiden vuosikertomuksista ja tilinpäätöstiedoista vuosilta 2007-2011.</p> <p>Finanssimarkkinoiden toimijoiden välisiä eroja kannattavuudessa on tutkittu kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla. Määrällinen tutkimusmenetelmä sopi hyvin numeerisen aineiston tutkimiseen ja sen avulla saatiin selkeät ja keskenään vertailukelpoiset tulokset.</p> <p>Tutkimustuloksista huomataan, että finanssimarkkinoiden toimijoilla on merkittäviä eroja kannattavuudessa. Finanssikonsernien kannattavuus oli tarkastelujaksolla selvästi yksittäisiä toimijoita korkeampi. Lisäksi finanssikonsernien tulos oli positiivinen koko tarkastelujakson ajan kun taas yksittäisten toimijoiden tulokset vaihtelivat vuoroin positiivisesta negatiiviseen.</p> <p>Tarkastelujakson epävakaa taloudellinen tilanne ja etenkin finanssikriisin puhkeaminen vuonna 2008 näkyi selvästi kaikkien toimijoiden kannattavuudessa.</p>	
<p>Asiasanat Kannattavuus, rahoitusmarkkinat, pankit, vakuutuslaitokset, Pohjoismaat</p>	

Degree programme in finance and economics

<p>Authors Matti Sappinen</p>	<p>Group or year of entry FINA09SVA</p>
<p>The title of thesis Profitability Analysis of Financial Conglomerates</p>	<p>Number of pages and appendices 51 + 2</p>
<p>Supervisor(s) Annika Sandström</p>	
<p>As a result of the banking crisis in the early 1990s, the structure of the Finnish banking system changed significantly, and the number of personnel and offices decreased. In addition, banking and insurance businesses came closer together and are nowadays operating in the same conglomerates. Due to these changes, financial conglomerates have a remarkable role in the financial markets.</p> <p>The purpose of the Bachelor's thesis was to examine differences in profitability and volume of business between financial conglomerates, banks and insurance companies operating in the Nordic countries. The goal was to determine if operating as a financial conglomerate leads to higher profitability. The study was targeted at the years 2007-2011.</p> <p>Profitability was studied using the quantitative research method. The quantitative research method is applicable for analyzing quantitative data and it produced clear and comparable results.</p> <p>Based on the results of the research, it can be seen that there are significant differences in profitability between financial institutions. The profitability of financial conglomerates was higher than the profitability of banks or insurance companies. Financial conglomerates were able to maintain their operating income positively through the period. The operating income of banks and insurance companies was alternately positive or negative.</p> <p>Also based on the results, it can be seen that the challenging market situation since 2008 affected all the financial institutions despite their business model.</p>	
<p>Key words Profitability, financial market, bank, insurance institution, Nordic countries</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet.....	1
1.2	Opinnäytetyön rakenne	1
2	Toimijoiden rakenteet.....	2
2.1	Finanssikonsernit ja yksittäiset toimijat	2
2.2	Finanssikonsernin edut teoriassa.....	2
2.2.1	Palvelukanavien hyödyntäminen	3
2.2.2	Kannattavuus ja vakavaraisuus	3
2.3	Finanssialan rakennekehitys	4
3	Finanssimarkkinoiden rakenne Suomessa	7
3.1	Finanssimarkkinoiden toimijat	7
3.2	Rahoituslaitokset	7
3.2.1	Pankit	8
3.2.2	Kiinnitysluottopankit	8
3.2.3	Rahoitusyhtiöt.....	9
3.2.4	Luottokorttiyhtiöt.....	9
3.2.5	Eriyisluottolaitokset	9
3.3	Vakuutusyritykset	11
3.3.1	Vahinkovakuutus	12
3.3.2	Henkivakuutus	13
3.3.3	Työeläkevakuutus	13
3.3.4	Vakuutusyhdistykset.....	13
3.4	Pääomasijoittajat.....	14
3.5	Arvopaperimarkkinaosapuolet	15
3.5.1	Arvopaperinvälittäjät ja rahastoyhtiöt.....	15
3.5.2	Investointipankit.....	15
3.5.3	Pörssi ja Euroclear Finland	16
4	Suuret pohjoismaiset konsernit	17
4.1	Konsernien esittely.....	17
4.1.1	OP- Pohjola-ryhmä	17

4.1.2	Nordea	17
4.1.3	Danske Bank	18
4.2	Konsernien omistajuus	18
4.2.1	OP-Pohjola-ryhmä	18
4.2.2	Nordea	19
4.2.3	Danske Bank	19
4.3	Konsernien toiminta	20
4.3.1	OP-Pohjola-ryhmä	20
4.3.2	Nordea	21
4.3.3	Danske Bank	22
5	Tutkimus	24
5.1	Tutkimusmenetelmä	24
5.2	Vertailtavat mittarit ja toimijat	25
5.3	Tunnuslukujen analysointi	26
5.3.1	Taseen loppusumma	26
5.3.2	Taseen loppusumma/henkilöstö	27
5.3.3	Henkilöstö keskimäärin	29
5.3.4	Oman pääoman tuottoprosentti	30
5.3.5	Liikevoitto	32
5.3.6	Liikevoitto/henkilöstö	34
5.4	Tilastolliset menetelmät	37
5.4.1	Hajontakuvio	37
5.4.2	Pearsonin korrelaatiokerroin ja regressioanalyysi	40
5.5	Johtopäätökset	42
6	Asiantuntijan haastattelu	45
7	Yhteenveto	47
	Lähteet	49
	Liitteet	52

1 Johdanto

1990-luvun alun pankkikriisin seurauksena Suomen pankkirakenne muuttui voimakkaasti ja pankkikonttoreiden määrä ja henkilöstö vähenivät rajusti. Vuonna 1995 Suomen kahden suurimman liikepankin, Suomen Yhdyspankin ja Kansallis-Osake-Pankin, fuusiosta alkanut fuusiokehitys on osaltaan johtanut pohjoismaissa rajat ylittävien pankkikonsernien syntyyn. Toinen merkittävä muutos finanssimarkkinoiden rakenteessa on pankki- ja vakuutustoiminnan lähentyminen, kun molempia on alettu harjoittaa samassa konsernissa. Näiden muutosten seurauksena markkinoille on syntynyt suuria finanssikonserneja, mutta jäljellä on edelleen myös pankki- tai vakuutustoimintaa harjoittavia yksittäisiä toimijoita.

Tämä opinnäytetyö keskittyy tutkimaan tarkemmin finanssimarkkinoiden toimijoiden rakenteellisia eroavaisuuksia. Pääpaino tutkimuksessa tulee olemaan finanssikonsernien ja markkinoilla toimivien yksittäisten toimijoiden välisissä eroissa niin toiminnan laajuudessa kuin kannattavuudessaakin.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on vastata kysymykseen onko finanssimarkkinoilla kannattavampaa toimia finanssikonsernina kuin yksittäisenä toimijana. Lisäksi tavoitteena on selvittää, onko työntekijöiden määrä suoraan verrannollinen yrityksen tulokseen ja kannattavuuteen. Tutkimuksen hypoteesin mukaan finanssikonsernien työntekijäkohtainen liikevoitto on suurempi kuin yksittäisten toimijoiden työntekijäkohtainen liikevoitto.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, tutkimusosuudesta sekä asiantuntijan haastattelusta. Työn alussa on teoriaosuus, missä ensiksi selvitetään opinnäytetyön kannalta keskeiset käsitteet, perehdytään toimijoiden välisiin eroihin ja avataan finanssimarkkinoiden nykytilaan johtanutta kehitystä. Teoriaosuudessa esitellään lisäksi finanssimarkkinoiden rakennetta Suomessa ja tutustutaan kolmen suuren pohjoismaisen finanssikonsernin toimintaan. Tutkimusosuudessa vertaillaan kolmen finanssikonsernin ja kolmen

yksittäisen toimijan välisiä eroja toiminnan laajuudessa ja kannattavuudessa. Vertailuun valituista toimijoista on kerätty taloudellista informaatiota viiden vuoden ajanjaksolta ja toimijoita verrataan valittujen mittareiden avulla toisiinsa. Tutkimusosuus koostuu valittujen mittareiden esittelystä, tulosten analysoinnista ja johtopäätöksistä. Työn lopussa on asiantuntijahaastattelu, missä vedetään yhteen Finanssivalvonnan pääanalyytikko Sampo Alhonsuon näkemyksiä muun muassa finanssikonsernien toiminnasta ja finanssimarkkinoiden tulevaisuuden rakennekehityksestä.

2 Toimijoiden rakenteet

2.1 Finanssikonsernit ja yksittäiset toimijat

Tämä opinnäytetyö keskittyy tutkimaan finanssikonsernien ja markkinoiden yksittäisten toimijoiden välisiä eroja toiminnan laajuudessa ja kannattavuudessa. Suomen finanssitoiminnalle on tyypillistä pankki- ja vakuutustoiminnan läheinen yhteys. Tässä opinnäytetyössä käytetään termejä finanssikonserni ja konserni kuvamaan ryhmää, joka tarjoaa pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluja. Oleellista termissä on juuri laaja monipuolisten finanssialan tuotteiden ja palveluiden tarjoaminen asiakkaille. Luonnollisesti konserni terminä kuvaa myös tilannetta, jossa kahdella erillisellä yhtiöllä on sama omistaja ja yhtiöillä on keskinäisiä saamisia ja velkoja, jolloin yhtiöt tekevät yhteisen konsernitilinpäätöksen.

Suomen finanssimarkkinoilla on lisäksi monia erilaisia toimijoita, jotka ovat keskittäneet liiketoimintansa johonkin tiettyyn osa-alueeseen. Yksi toimija harjoittaa ainoastaan pankkitoimintaa, toinen vakuutustoimintaa ja kolmas saattaa olla vaikkapa rahastoyhtiö. Tällaisesta yhteen osa-alueeseen keskittyneestä toimijasta käytetään tässä opinnäytetyössä nimitystä markkinoiden yksittäinen toimija.

2.2 Finanssikonsernin edut teoriassa

Suomessa finanssimarkkinat ovat hyvin keskittyneet ja muutama suuri finanssikonserni hallitsee merkittävää osaa markkinoista. Finanssimarkkinoiden toimijoiden käyttäytymistä ohjaavat tavoitteet entistä vakavaraisemmasta, kannattavammasta ja asiakkaan

tarpeet entistä paremmin huomioon ottavasta toiminnasta. Finanssimarkkinoiden jatkuvassa muutoksessa toimijat pyrkivät muuttamaan toimintaansa edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi, eikä varmasti ole sattumaa että lukuisten toimijoiden joukosta muutama finanssikonserni on saavuttanut merkittävän aseman markkinoilla.

2.2.1 Palvelukanavien hyödyntäminen

Finanssikonsernien muodostumiseen johtaneen kehityksen yksi tekijä on pankkien ja vakuutusyhtiöiden tarjoamien palveluiden tietynlainen samankaltaistuminen. Samankaltaistuminen on mahdollistunut uuden teknologian käyttöönoton ansiosta ja erityisesti internetin hyödyntämisen myötä. Finanssikonsernin kannalta on kannattavaa ja tehokasta pystyä tarjoamaan saman jakelukanavan kautta asiakkaille mahdollisimman monia palveluita, niin pankki- kuin vakuutuspuolelta. Erityisesti pankkien kannalta perusteena yhteistyöhön vakuutuspalvelujen osalta on halu pitää asiakkaasta kiinni niin sanotun kokonaisasiakkuuden kannalta. Kokonaisasiakkuudessa pankki tarjoaa asiakkaalle monia erilaisia tuotteita ja palveluita niin, että asiakkaan kokema hyöty syntyy kokonaisuudesta. Monet konsernit tarjoavatkin asiakkailleen erilaisia keskittämisetuja siitä, että asiakas on keskittänyt varansa monipuolisesti kyseiseen konserniin. Vakuutusyhtiöiden kannalta perusteeksi yhteistyölle voidaan katsoa ennen kaikkea jakelukanavat. Ryhtymällä yhteistyöhön pankin kanssa tai muodostamalla yhteinen konserni voidaan pankkien jo olemassa olevan konttoriverkoston ja sähköisten palvelukanavien kautta tarjota asiakkaille myös vakuutustuotteita. (Alhonsuo, Nisén & Pellikka 2009, 96.)

2.2.2 Kannattavuus ja vakavaraisuus

Finanssimarkkinoiden toimijoiden on muiden yritysten tapaan pidettävä huolta toimintansa riittävän hyvästä tuloksesta ja kannattavuudesta, jotka puolestaan mahdollistavat hyvän vakavaraisuuden ylläpitämisen. Vakavaraisuudella tarkoitetaan sitä, että yrityksellä on niin sanottu puskuri, jolla se pystyy kattamaan kaikki riskit ja tappiot toimintansa. Vakavaraisuudelle on olemassa tietty lain määräämä alaraja, joka yritykseltä edellytetään toimiluvan saamiseksi. Suuri finanssikonserni kestää hetkelliset vakavaraisuuden heilahtelut yksittäistä toimijaa paremmin, sillä esimerkiksi vakuutustoiminnan vakava-

raisuuden heikkeneminen ei vaaranna koko konsernin vakavaraisuutta. Pankin tai vakuutusyhtiön kannattavuus puolestaan ratkeaa sen oman toiminnan ja markkinoiden kilpailun seurauksena. Merkittäviä asioita kannattavuuden määräytymisessä ovat tarjottujen palveluiden laatu ja hinnoittelu, toiminnan tehokkuus, asiakasmäärien ja liiketoiminnan muutos sekä onnistunut riskien hallinta. Suomen finanssimarkkinoiden keskityneisyyden seurauksena markkinoilla toimivia isoja yrityksiä on vähän. Tämän perusteella voidaankin ajatella, että suuren toimijan on helpompi pitää yllä kannattavuuttaan esimerkiksi hinnoittelun avulla. Asia ei kuitenkaan ole aivan niin yksinkertainen, sillä aina on olemassa ulkomaisen kilpailun mahdollisuus ja kaikki toimijat pyrkivät markkinoita nopeampaan kasvuun. (Alhonsuo ym. 2009, 99.)

2.3 Finanssialan rakennekehitys

Suomalaisella pankkitoiminnalla on varsin pitkät juuret. Vuonna 1811 Turkuun perustettiin yksi maailman vanhimmista keskuspankeista ja 1820-luvulla perustettiin ensimmäiset säästöpankit. Vuonna 1860 perustettu Suomen Hypoteekkiyhdistys oli ensimmäinen suomalainen kiinnitysluottolaitos. Ensimmäinen liikepankki oli vuonna 1862 perustettu Suomen Yhdyspankki, jonka kilpailija Kansallis-Osake-Pankki perustettiin vuonna 1889. Vuonna 1887 perustettiin Suomen valtion omistama Postisäästöpankki. Osuuskassatoiminta käynnistyi puolestaan vuonna 1902 Keskuslainarahaston perustamisen myötä. Osuuskassoista tuli osuuspankkeja vuonna 1970. Näihin aikoihin asti finanssimarkkinoiden toiminta oli tarkkaan säänneltyä. Suomessa finanssimarkkinoiden sääntely jatkui varsin pitkään ja vasta 1980-luvulla rahoitusmarkkinat alkoivat vähitellen vapautua. Vapautumisen seurauksena Suomen markkinoille tuli uusia toimijoita, kuten ulkomaisia pankkeja ja uusia kotimaisia pankkeja ja pankkiiriliikkeitä. (Kontkanen 2011, 14.)

Talouden ylikuumentuminen, valuuttaluotonannon riskien toteutuminen 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alun syvä lama johtivat pankkikriisin syntymiseen. Pankkikriisin seurauksena 1990-luvun alkupuolella pankkirakenne muuttui ja pankkikonttoreiden määrä ja henkilöstö vähenivät merkittävästi. Pankkirakenteen muutos näkyi selvästi

vuonna 1993, jolloin Suomen Säästöpankki myytiin neljälle silloiselle kilpailijapankille. Toinen selkeä merkki pankkirakenteen muutoksesta oli Suomen kahden suurimman liikepankin, Suomen Yhdyspankin ja Kansallis-Osake-Pankin, fuusio vuonna 1995. Näistä tapahtumista alkunsa saanut fuusiokehitys on ollut osaltaan vaikuttamassa pohjoismaissa rajat ylittävien pankkikonsernien syntyyn. Lisäksi pankkirakenteen muutos on näkynyt pankki- ja vakuutustoiminnan lähentymisenä, kun niitä on alettu harjoittaa samassa konsernissa. Muutoksiin pankkitoiminnassa ovat fuusioiden ja yhteenliittymien lisäksi viime vuosina vaikuttaneet esimerkiksi kansainvälistyminen, tietotekniikan yleinen kehittyminen, kilpailun jatkuva lisääntyminen, vakavaraisuusvaatimusten uudistaminen, riskienhallinnan kehittyminen ja tietysti asiakkaiden tarpeiden ja käyttäytymisen muuttuminen. (Kontkanen 2011, 14.)

1990-luvun alun pankkikriisin seuraukset pankkisektori ajautui ennennäkemättömiin vaikeuksiin. Vuosina 1991 -1995 pankkisektori teki tappiota yli 60 miljardia markkaa, mikä oli selvästi enemmän kuin pankkisektorin yhteenlasketut omat varat. Suuret tappiot eivät kuitenkaan johtaneet yhdenkään pankin konkurssiin, mikä oli ainoastaan julkisen vallan massiivisen asioihin puuttumisen ansiota. Valtio otti käytännössä koko säästöpankkisektorin hallintaansa vakuusrahaston kautta ja lopullisiksi kustannuksiksi julkiselle vallalle arvioidaan vajaat 40 miljardia markkaa. Suomen pankkikriisi ei kuitenkaan ollut mitenkään ainutlaatuinen. Myös Ruotsin ja Norjan pankkisektorit ajoutuivat lähes yhtä suurin vaikeuksiin 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa. Kriiseillä on ollut monia yhteisiä piirteitä kuten rahoitusmarkkinoiden säännöstelyn purkaminen ja sitä seurannut luottobuumi, kiinteän valuuttakurssin politiikka ja epäluottamus valuuttakurssiin yleisesti. Näitä seikkoja ei kuitenkaan voida pitää varsinaisena kriisin syynä. Syy on ennemminkin ollut rahoitussektorin kannustimissa liialliseen riskinottoon, huonossa valvonnassa ja epäonnistuneessa makrotalouspolitiikassa. (Loikkanen, Pekkarinen & Vartia 2002, 355 -356.)

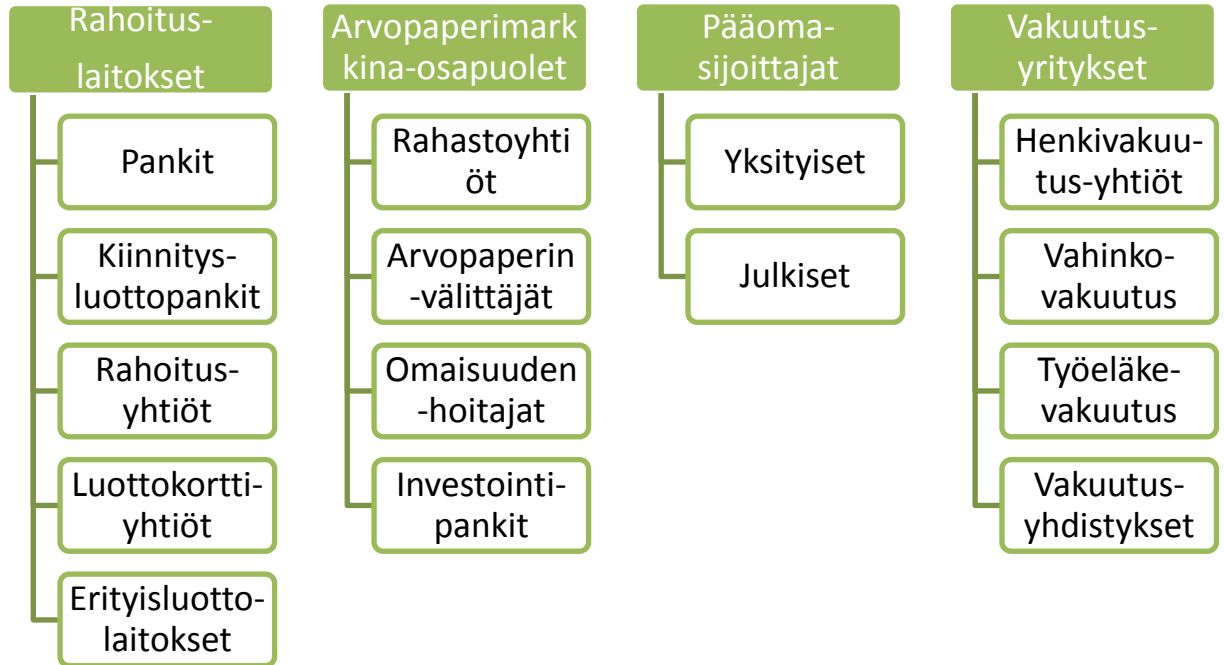
Pankkikriisin seuraukset eivät kuitenkaan olleet pelkästään negatiiviset. Yksi syy siihen että pankkikriisi oli Suomessa syvempi kuin muualla oli Suomen pankkisektorin poikkeuksellisen huono peruskannattavuus ja pääomarakenne. Kriisin johti pankkisektorin rajuun saneeraukseen ja pankit joutuivat supistamaan toimintakulujaan. Merkittävin muutos tapahtui karsimalla suurta konttoriverkostoa. Henkilökunta supistuikin sanee-

rauksen seurauksena 1980-luvun lopun huippulukemista alle puoleen ja konttorien lukumäärä vielä tätä enemmän. Muun muassa näiden toimenpiteiden seurauksena Suomen pankkisektorin tehokkuus parani selvästi, ja eurooppalaisiin pankkeihin verrattuna sitä voidaan nykyään pitää vähintäänkin keskimääräisenä. (Loikkanen ym. 2002, 356.)

Edellä mainittujen muutosten seurauksena markkinoille on syntynyt suuria finanssikonserneja, joihin kuuluu yleensä pankki, rahoitusyhtiö, rahastoyhtiö, vahinkovakuutusyhtiö sekä henkivakuutusyhtiö. Nykyisin suurimpia pankkiryhmiä voidaankin kuvata finanssitavarataloiksi, jotka tarjoavat asiakkailleen kattavan valikoiman pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluja. Suurten pankkiryhmien toiminta on laajentunut useisiin eri maihin. Esimerkiksi pohjoismaissa on tehty maiden rajoja ylittäviä fuusioita ja monet yritykset toimivat pohjoismaiden lisäksi myös Baltiassa. Kansainvälistymisen seurauksena rajan vetäminen kansallisen ja kansainvälisen pankkitoiminnan välillä on lähes mahdotonta. (Kontkanen 2011, 15.)

3 Finanssimarkkinoiden rakenne Suomessa

3.1 Finanssimarkkinoiden toimijat

Kuvio 1. Finanssimarkkinoiden toimijat.(Finanssialan Keskusliitto, 2012)

Suomen finanssimarkkinoiden toimijat voidaan jakaa kuvaajan osoittamalla tavalla rahoituslaitoksiin, arvopaperimarkkina-osapuoliin, pääomasijoittajiin ja vakuutusyrityksiin. Rahoituslaitokset käsittävät pankit, kiinnitysluottopankit, rahoitusyhtiöt, luottokorttiyhtiöt sekä erityisluottolaitokset. Arvopaperimarkkina-osapuoliin lasketaan rahastoyhtiöt, arvopaperinvälittäjät, omaisuudenhoitajat sekä investointipankit. Pääomasijoittajien sisällä jako tapahtuu yksityisiin ja julkisiin pääomasijoittajiin. Vakuutusyrityksiin puolestaan luetaan henkivakuutusyhtiöt, vahinkovakuutusyhtiöt, työeläkevakuutusyhtiöt ja vakuutusyhdistykset.

3.2 Rahoituslaitokset

3.2.1 Pankit

Suomalaisille pankkimarkkinoille on tyypillistä vahva keskittyneisyys ja kolmen suurimman toimijan osuus pankkimarkkinoista on yli 80 prosenttia. Kansainvälisesti verrattuna pankkien lukumäärä Suomessa on melko korkea. Pankkien suuren lukumäärän takana ovat OP-Pohjola-ryhmään, säästöpankkeihin ja POP Pankkiryhmään kuuluvien itsenäisten osuus- ja säästöpankkien suuri määrä.

Talletuspankkien varainhankinnan perustana on yleisöltä saatavat talletukset ja talletuspankeilla onkin yksinoikeus ottaa talletuksia yleisöltä. Yleisötalletusten lisäksi pankit hankkivat varoja joko rahamarkkinoilta pankkien välisiltä talletusmarkkinoilta ja sijoitustodistuksilla tai pääomamarkkinoilta joukkolainoilla. Suomessa talletuspankkien rooli rahoituksen välittäjänä on merkittävä. Suurin osa talletuspankkien luotoista on asuntolainoja, mutta kotitaloudet nostavat talletuspankeista myös esimerkiksi kulutusluottoja ja opintolainoja. Pankeilla on Suomessa myös merkittävä rooli yritysten rahoittamisessa vaikka suurimmat yritykset hankkivatkin usein rahoituksensa kansainvälisiltä markkinoilta. Talletuspankkien luotoista noin kolmannes on yritysten luottoja. Pankit hoitavat lisäksi yritysten joukkolainojen liikkeeseenlaskujärjestelyjä sekä huolehtivat korkotukilainoista ja valtion varoista myönnettävistä lainoista. (Kontkanen 2011, 17.)

3.2.2 Kiinnitysluottopankit

Kiinnitysluottopankilla tarkoitetaan sellaisia pankkeja, joilla on oikeus laskea liikkeeseen vakuudellisia joukkovelkakirjalainoja sekä myöntää näin hankituista varoista vakuudellisia luottoja yleisölle. Kiinnitysluottopankit myöntävät luottoja vain kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiön osakkeita tai kiinteistökiinnityksiä tai julkisyhteisön takauksia vastaan. Toimiessaan erillisenä yhtiönä kiinnitysluottopankit voivat käyttää oikeuttaan hankkia varoja vakuudellisina joukkolainoina. Suomessa kiinnitysluottopankeilla on muita maita vähäisempi osuus pankkimarkkinoista. Monissa maissa kiinnitysluottopankit hoitavat valtaosan asuntolainojen välittämisestä, kun taas Suomessa talletuspankit ovat perinteisesti huolehtineet asuntorahoituksesta. Kuitenkin kiinnitysluottopankkitoimintaa säätelevän lainsäädännön muutos vuonna 2010 on lisännyt suomalaispankkien kiinnitysvakuudellisten joukkolainaemissioiden määrää merkittävästi. Muutos on mahdollistanut

pankkien tehokkaamman varainhankinnan ja rahoitusriskien hallinnan sekä se on mahdollistanut suuremman euromääräisen rahoituksen hankinnan. (Kontkanen 2011, 18.)

3.2.3 Rahoitusyhtiöt

Rahoitusyhtiöt rahoittavat tietyn esineen hankinnan joko myyjäliikkeen kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella tai sopimalla asiasta suoraan ostajan kanssa. Rahoitusyhtiön myöntämä rahoitus voi olla myös yrityksen käyttöpääoman rahoitusta tai kuluttajien hankintojen rahoitusta tililuotoilla, kertaluotoilla tai suorilla rahalainoilla. Rahoitusyhtiöstä otetun luoton vakuudeksi riittää rahoitettava kohde. Suomessa suurimmat luottolaitostoimiluvan omaavat rahoitusyhtiöt kuuluvat pankkikonserneihin. Monet pankkikonsernit harjoittavat rahoitusyhtiötoimintaa osana talletuspankkitoimintaa. (Kontkanen 2011, 18.)

3.2.4 Luottokorttiyhtiöt

Luottokortti- ja tililuottoja tarjoavat pankit, rahoitus- ja luottokorttiyhtiöt sekä kaupan keskusliikkeet, yksittäiset kauppaliikkeet sekä postimyyntiyritykset. Kaupat tarjoavat laajan jakeluverkoston kulutusluotoille. Merkittävin luottokorttipalveluja tarjoava yhtiö Suomessa on pankkien ja kaupan omistama Luottokunta Oy. Lisäksi pankeilla on pankkikonserneihin kuuluvia itsenäisiä korttiyhtiöitä. Myös kansainväliset luottokorttiyhtiöt tarjoavat luottokorttipalveluja Suomessa. Lisäksi useat vähittäiskaupan keskusliikkeet tarjoavat palveluja, joihin sisältyy maksuajan lisäksi luottomahdollisuus. (Kontkanen 2011, 19.)

3.2.5 Erityisluottolaitokset

Suomessa erityisluottolaitokset ovat julkisen sektorin omistuksessa. Erityisluottolaitokset täydentävät markkinoita ja ottavat kannettavakseen sellaista rahoitusriskiä, jota yksityinen rahoittaja ei voi ottaa. Julkisilta luottolaitoksilta sekä eri tukielementeiltä edellytetään kilpailuneutraliteettia sekä yrityksiin että markkinoilla toimiviin muihin rahoittajiin nähden. Suomessa toimivia erityisluottolaitoksia ovat Finnvera, Kuntarahoitus, Tekes,

Sitra sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. Suomessa toimivat myös Euroopan investointipankki ja Pohjoismaiden investointipankki. (Kontkanen 2011, 19.)

Finnvera Oyj on valtion omistama erityisrahoitusyhtiö, joka kehittää suomalaisten yritysten kotimaan toimintoja sekä edistää vientiä ja kansainvälistymistä. Finnvera Oyj täydentää rahoituspalveluja ja monipuolistaa yritysten rahoitusmahdollisuuksia lainoin, takauksin ja viennin rahoituspalveluin Finnvera on Suomen virallinen vientitakuulaitos ja sen tehtävänä on taata vientiluottojen poliittisia ja kaupallisia riskejä vientitakuin. Toimintaa rahoittamassa olevat koti- ja ulkomaiset pankit kantavat osan riskeistä. (Kontkanen 2011, 19.)

Kuntarahoitus Oyj aloitti toimintansa vuonna 2001, kun sen edeltäjäyhtiöt Kuntarahoitus Oyj ja Kuntien asuntoluotto Oyj yhdistyivät uudeksi yhtiöksi. Kuntarahoitus on perustettu varmistamaan rahoituspalveluja kuntasektorille. Kuntarahoitus on kuntien omistuksessa. Kansainvälisen finanssikriisin seurauksena vuonna vuoden 2008 lopulla myös valtio tuli Kuntarahoituksen omistajaksi. Kuntarahoituksen varainhankinta tapahtuu pääasiassa kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta. Kotimaisista varainhankintamuodoista tärkein on Kuntaobligatio. (Kontkanen 2011, 20.)

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra on itsenäinen julkisoikeudellinen rahasto, josta vastaa Suomen eduskunta. Rahaston on perustettu edistämään Suomen taloudellista kehitystä, talouden kasvua ja kansainvälistä kilpailukykyä. Sitra kohdistaa uudet pääomasijoituksensa valitsemilleen painopistealueille. Markkinaehtoisten sijoitusten tavoitteena on luoda ja kehittää kilpailukykyistä ja kannattavaa yritystoimintaa. (Kontkanen 2011, 20.)

Tekes on yritysten, yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten suurimpien tutkimus- ja tuotekehitysprojektien rahoittaja ja aktivoija. Tekesin toiminta perustuu rahoituksen ja asiantuntijapalvelujen tarjoamiseen ja lisäksi se edistää teollisuuden ja palveluelinkeinojen kilpailukykyä teknologian keinoin. Tekes saa osan rahoituksesta EU:n rakennerahastoista. (Kontkanen 2011, 20.)

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA), aikaisemmin Valtion asuntorahasto, on budjetin ulkopuolinen rahasto, joka kuuluu ympäristöministeriön hallinnon alaan. ARA

hoitaa aravalainoituksen, korkotukilainoituksen ja asuntojen korjausavustuksiin liittyvät toimeenpanotehtävät. Lisäksi ARA myöntää erilaisia asumisen avustuksia sekä valvoo omistusasuntolainojen valtioneuvostonjärjestelmää. ARA saa varansa valtion talousarvios- ta, vanhojen asuntolainojen koroista ja lyhennyksistä sekä lainoina rahoitusmarkkinoil- ta. (Kontkanen 2011, 20.)

Pohjoismaiden investointipankki, Nordic Investment Bank (NIB) on perustettu vuon- na 1975 ja se toimii Suomesta käsin. NIB rahoittaa pohjoismaisia projekteja sekä Poh- joismaissa että niiden ulkopuolella myöntämällä pitkäaikaisia luottoja ja takauksia. NIB hankkii varat luotonantonsa kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta. Pohjoismaiden li- säksi Pohjoismaiden investointipankin jäseniä ovat vuodesta 2005 lähtien Viro, Latvia ja Liettua. (Kontkanen 2011, 21.)

Euroopan investointipankki (EIP) on Euroopan unionin rahoituslaitos, joka on perus- tettu Rooman sopimuksen perusteella vuonna 1958. Pankin osakkaita ovat kaikki Eu- roopan unionin jäsenmaat. Pankki hankkii rahoituksensa kansainvälisiltä rahoitusmark- kinoilta. Euroopan investointipankin yhteydessä toimii vuonna 1994 perustettu Euroo- pan investointirahasto, joka tekee sijoituksia pieniä ja keskisuuria yrityksiä tukeviin pää- omasijoitusrahastoihin. (Kontkanen 2011, 21.)

3.3 Vakuutusyritykset

Suomessa vakuutusala on pankkialan tapaan hyvin keskittyntä ja muutamat suurim- mat toimijat kattavat suurimman osan tarjotuista palveluista. Suomen vakuutustoimin- nalle on ominaista myös lakisääteisten vakuutusten suuri osuus. Viime vuosina pankki- ja vakuutuspalvelut ovat lähentyneet toisiaan merkittävästi ja suuret finanssikonsernit tarjoavat asiakkailleen niin pankki- kuin vakuutuspalveluja saman katon alla.

Vakuutusyritysten ansaintalogiikka perustuu siihen, että ne saavat vakuutusmaksutuloa ja sijoittavat saamansa vakuutusmaksut edelleen erilaisiin tuottaviin kohteisiin niin fi- nanssimarkkinoille kuin myös esimerkiksi reaali- varallisuuteen kuten kiinteistöihin. Va- kuutusyritysten tärkeimmät tuottoerät ovat siis asiakkaiden maksamat vakuutusmaksut ja sijoitustoiminnasta saadut tuotot. Suurimpia kulu- eria ovat puolestaan vakuutus- enot-

tajille ja muille vakuutetuille ja vahingonkärsineille maksetut korvaukset. Lisäksi ku-
lueriä ovat vakuutusten ja sijoitusten hoitokulut. (Alhonsuo, Nisén & Pellikka 2009,
86.)

Vakuutusliiketoimintaa voi Suomessa harjoittaa toimiluvan saanut yksityinen tai julki-
nen osakeyhtiö, keskinäinen vakuutusyhtiö tai paikallinen vakuutusyhdistys. Osakeyh-
tiömuotoisen vakuutusyhtiön ja keskinäisen vakuutusyhtiön keskeisin ero on niiden
omistusrakenteessa. Osakeyhtiön osakkaita ovat sen osakkeenomistajat. Osakemuotoi-
sen vakuutusyhtiön, jonka osakkeita noteerataan pörssissä tai liikkeeseen laskemia ar-
vopapereita otetaan julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on oltava julkinen osakeyhtiö.
Tällä hetkellä Suomessa ei ole yhtään pörssissä noteerattavaa osakeyhtiömuotoista va-
kuutusyhtiötä, mutta sen sijaan julkisia yhtiöitä on paljon. Keskinäisen vakuutusyhtiön
osakkaita ovat puolestaan vakuutuksenottajat ja mahdolliset takuupääoman omistajat.
Keskinäinen vakuutusyhtiö voi halutessaan muuttua julkiseksi yhtiöksi, jos esimerkiksi
yhtiön takuuosuudet halutaan julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Vuoden 2010 lopussa
Suomessa toimi 39 kotimaista vakuutusyhtiötä, joista vahinko- ja jälleenvakuutusyhtiöi-
tä oli 21, henkivakuutusyhtiöitä 11 ja eläkevakuutusyhtiöitä 7. Vakuutusyhdistyksiä oli
vuoden lopussa 63. (Alhonsuo ym. 2009, 93- 94.)

Kansainvälisesti hyväksytyyn erillisyyperiaatteen mukaan henki- ja vahinkovakuutus-
toimintaa ei voida harjoittaa samassa vakuutusyhtiössä. Vahinkovakuutusyhtiö saa har-
joittaa vain vahinkovakuutusta ja henkivakuutusyhtiö vain henkivakuutusta ja vakuutus-
luokkajaoissa vahinkovakuutusluokiksi luettua tapaturma- ja sairaskorvausta sekä näi-
den jälleenvakuutusta. (Alhonsuo ym. 2009, 93.)

3.3.1 Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksella tarkoitetaan esinevahinkojen, vahingonkorvausvelvollisuuden tai
muun varallisuusvahingon varalta otettua vakuutusta. Vahinkovakuutuksia ovat lisäksi
erilaiset sairaus-, tapaturma- ja matkustajavakuutukset, vaikka ne myönnetään henkilö-
riskien varalta. Ryhmittely perustuu siihen, että nämä vakuutukset ovat luonteeltaan
vahinkovakuutukselle ominaisten piirteiden, äkillisyyden ja ennalta arvaamattomuuden

mukaisia, ja toisaalta näitä vakuutuksia myöntävät vahinkovakuutusyhtiöt. (Alhonsuo ym. 2009, 90.)

3.3.2 Henkivakuutus

Henkilövakuutukset ovat vahinkovakuutuksen osa, jossa vakuuttamisen kohteena on ihminen ja hänen riskinsä. Henkilövakuutuksen riskit voivat olla niin sanottuja puhtaita riskejä, kuten kuolema, tapaturma, sairaus tai työkyvyttömyys. Henkilövakuutuksilla katetaan myös muita ihmisen elämään liittyviä tapahtumia, kuten vanhuus. Tärkein henkilövakuuttamisen muoto on henkivakuutus. Henkivakuutuksessa vakuutettava riski on vakuutetun henkilön kuolema. Vakuutetun kuoltua vakuutuksesta maksetaan kuolinkorvaus. Henkivakuutus voi käsittää myös vakuutuksen elämän varalta, jolloin vakuutusturva perustuu säästämiseen. (Alhonsuo ym. 2009, 90- 91.)

3.3.3 Työeläkevakuutus

Työeläkevakuutusyhtiöt hoitavat suurimpina työeläkelaitoksina lakisääteistä työeläketurvaa, joka on oleellinen osa hyvinvointiyhteiskuntaa. Juridisesti työeläkeyhtiöt voivat olla osakeyhtiöitä tai keskinäisiä yhtiöitä ja Suomen seitsemästä työeläkeyhtiöstä viisi yhtiötä on keskinäisiä. Yhtiöiden hallinnossa työmarkkinajärjestöillä on merkittävä rooli, koska yhtiöt hoitavat lakisääteistä tehtävää. Työeläkkeet rahoitetaan vakuutusmaksuilla, jotka kerätään kunkin työeläkeyhtiön rahastoihin. Rahastoista maksetaan eläkkeet. Työeläkemaksuja on kerätty etukäteen, jotta myöhemmin maksuun tulevista eläkkeistä voidaan vastata. Rahastoinnin vuoksi työeläkeyhtiöiden rahastot ovat erittäin suuria Suomen oloissa ja eläkkeiden maksujen lisäksi sijoitustoiminta finanssimarkkinoilla onkin työeläkeyhtiöiden keskeisin tehtävä. (Alhonsuo ym. 2009, 94- 95.)

3.3.4 Vakuutusyhdistykset

Vakuutusyhdistys on paikallisesti toimiva, vakuutuksenottajien keskinäiseen vastuuseen perustuva vakuutuslaitos, joka tarjoaa henkilö-, maatala- ja yritysasiakkailleen kaikki niiden tarvitsemat tavanomaiset vakuutuspalvelut. Vakuutusyhdistys ei vakuutusyhdistys-

lain mukaan saa harjoittaa lakisääteistä vakuutusta, luottovakuutusta, takuuvakuutusta eikä vakuutusta kymmentä vuotta pidemmäksi ajaksi. Vakuutus yhdistyksillä ei myöskään ole oikeutta harjoittaa henki- tai eläkevakuutusta. Edellä mainittuja vakuutusyhtiöitä vakuutusyhdistyksen puolesta hoitaa niiden yhdessä omistama Lähivakuutus. Vakuutusyhdistyksen merkittävin piirre on niiden toiminta-alue, joka saa käsittää säännönmukaisesti enintään 40 kuntaa yhtenäisellä alueella. Muuten vakuutusyhdistyksen muistuttavat hallinnollisesti keskinäisiä vakuutusyhtiöitä. (Rantala & Pentikäinen 2009, 126 -127.)

3.4 Pääomasijoittajat

Oman osansa suomalaisista finanssimarkkinoista muodostavat pääomasijoittajat. Pääomasijoittaminen on sijoitusten tekemistä pörssissä noteeraamattomiin yrityksiin, joilla katsotaan olevan hyvät kasvuedellytykset. Pääomasijoittaminen voidaan toteuttaa oman pääoman ehtoisina sijoituksina tai niin sanottuna välirahoituksena, jossa yhdistyy oman ja vieraan pääomanehtoisen rahoituksen piirteitä. Pääomasijoittajan ei ole tarkoitus olla pysyvä omistaja yrityksessä, vaan useimmiten se pyrkii irtautumaan yrityksestä tietyn aikataulun mukaisesti. Pääomasijoittajan tarkoituksena on edistää yrityksen arvonnousua ja irtautumisvaiheessa arvonnousu realisoidaan ja pääomasijoittaja luopuu osuudestaan yrityksessä. Sijoitukset tehdään tavallisesti pääomarahastoista, joihin on kerätty varoja suurilta institutionaalisilta sijoittajilta kuten eläkeyhtiöiltä, vakuutusyhtiöiltä, pankeilta ja julkiselta sektorilta. Osa sijoittajista tekee sijoituksia myös omasta taseestaan tai emoyhtiön varoista. Kotimaisten pääomasijoittajien lisäksi Suomessa toimii myös ulkomaisia pääomasijoittajia, jotka joko toimivat suoraan ulkomailta, perustavat Suomeen toimipaikan tai toimivat yhteistyössä paikallisen toimijan kanssa. Yksityisistä pääomasijoittajista mainittakoon niin sanotut bisnesenkelit. Bisnesenkelit ovat yksityishenkilöitä, jotka sijoittavat varojaan kasvukelpoisiin yrityksiin. Heillä on usein yrittäjätausta tai kokemusta joltakin tietyltä alalta ja he hyödyntävät omaa osaamistaan yrityksen kehittämisessä. Suomessa pääomasijoittaminen on saanut alkunsa 1980-luvulla ja tuolloin julkisen sektorin rooli sijoittajan oli merkittävä. Julkisten sijoitusten määrä toimialalla on pienentynyt sitä mukaa kun yksityisen pääoman osuus on kasvanut. Julkinen sektori toimiikin pääomasijoittamisessa lähinnä markkina-aukkojen korjaajana. Julkisen sektorin merkittävimpiä pääomasijoittajia ovat Finnvera, Tekes, Sitra ja Suomen Teollisuus-sijoitus. (Kontkanen 2011, 23.)

3.5 Arvopaperimarkkinaosapuolet

Pankki- ja vakuutus toimintaa harjoittavien toimijoiden lisäksi finanssimarkkinoilla on monia erilaisia toimijoita, jotka ovat erikoistuneet johonkin tiettyyn osa-alueeseen. Tällaisia erikoistuneita toimijoita ovat esimerkiksi rahastoyhtiöt, arvopaperinvälittäjät ja investointipankit, jotka voivat olla joko kotimaisessa tai ulkomaisessa omistuksessa. (Alhonsuo ym. 2009, 97.)

3.5.1 Arvopaperinvälittäjät ja rahastoyhtiöt

Arvopaperinvälittäjät ja rahastoyhtiöt ovat asiakkaiden kannalta näkyviä toimijoita, jotka tarjoavat sijoitusrahastopalveluja sekä monipuolista omaisuudenhoitoa ja arvopaperinvälityksen palveluita asiakkaille. Arvopaperinvälittäjiksi luetaan sellaiset sijoituspalveluyritykset ja rahastoyhtiöt sekä luottolaitokset, jotka yhtiöjärjestyksensä mukaan tarjoavat sijoituspalveluja. Rahoitusvälineiden sijoituspalveluilla tarkoitetaan toimeksiantojen välittämistä, toimeksiantojen toteuttamista, kaupankäyntiä omaan lukuun, omaisuudenhoitoa, sijoitusneuvontaa ja liikkeeseenlaskun takaamista ja järjestämistä sekä monikeskisen kaupankäynnin järjestämistä. Rahastoyhtiöt hoitavat sijoitusrahaston sijoitustoimintaa ja hallintoa. Rahastoyhtiöitä ovat perustaneet useimmiten pankit ja sijoituspalveluyritykset, mutta markkinoilla toimii myös täysin itsenäisiä rahastoyhtiöitä. (Alhonsuo ym. 2009, 97, 116-117.)

3.5.2 Investointipankit

Markkinoilla toimii myös pankkiiriliikkeitä eli investointipankkeja, jotka toimivat arvopaperinvälityksen lisäksi yrityskauppojen järjestelijöinä ja rahoittajina. Nämä voivat olla joko pieniä itsenäisiä toimijoita tai osa jotain suurempaa konsernia tai yhtiötä, jolloin niillä on tärkeä osa konsernin liiketoimintakonseptissa ja asiakaspalveluiden kokonaisuudessa. Investointipankkitoiminta eroaa liikepankkitoiminnasta siinä, että ne eivät kerää talletuksia tai myönnä lainoja. Investointipankkien ja liikepankkien välinen ero on kuitenkin alkanut vähentyä sillä liikepankit ovat alkaneet tarjota myös investointipankeille tyypillisiä palveluita. Investointipankkien asiakkaita ovat useimmiten yritykset, pääomasijoittajat ja julkisen sektorin toimijat. (Alhonsuo ym. 2009, 97.)

3.5.3 Pörssi ja Euroclear Finland

Finanssimarkkinoiden kokonaisuuden kannalta merkittävä toimija on myös pörssi. Pörssi on kauppapaikka, jossa myydään ja ostetaan osakkeita sekä muita arvopapereita. Suomessa pörssitoiminnasta vastaa NASDAQ OMX Helsinki, joka on osa Pohjoismaista NASDAQ OMX Nordic- konsernia, joka on helmikuusta 2008 lähtien kuulunut yhdysvaltalaiseen NASDAQ OMX Group- ryhmään. Kaupankäynti arvopapereilla sekä pörssien ja arvopapereiden kauppapaikkojen omistus ja toiminta ovat nykyisin täysin kansainvälistä toimintaa. Toiminnan perustan muodostaa jossain pörssissä noteerattujen kansallisten yhtiöiden osakkeet, mutta toimintaan liittyy kasvavissa määrin ylikansallisia palveluita kuten esimerkiksi OMX- konsernin yhteispohjoismainen pörssilista. (Alhonsuo ym. 2009, 97.)

Toinen finanssimarkkinoiden kokonaisuuden kannalta merkittävä asia on arvopaperikaupan selvitys ja säilytys, eli kauppojen ja omistusvaihdosten rekisteröinti ja kaikkien tärkeiden tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta huolehtiminen. Suomessa tätä tehtävää on aiemmin hoitanut Suomen Arvopaperikeskus, joka siirtyi belgialaisen Euroclear- yhtiön omistukseen vuonna 2008. Arvopaperikeskuksen uusi nimi onkin Euroclear Finland. Arvopaperikeskukset ovat pörssien tavoin muuttuneet entistä suuremmiksi ja kansainvälisemmiksi yksiköiksi. (Alhonsuo ym. 2009, 97-98.)

4 Suuret pohjoismaiset konsernit

Fuusiot ja yhteenliittymät, kansainvälistyminen, tietotekninen kehitys, kilpailun lisääntyminen, vakavaraisuusvaatimusten uudistaminen, riskienhallinnan kehittyminen sekä asiakkaiden tarpeiden ja käyttäytymisen muutos ovat vaikuttaneet pankkitoiminnan muutoksiin viimeisten vuosien aikana. Näiden muutosten seurauksena markkinoille on syntynyt finanssikonserneja sekä pankki- ja vakuutusalan yhteistoimintasopimuksia. Nykyisin suurimmat pankkiryhmit ovatkin täyden palvelun finanssitavarataloja, jotka tarjoavat asiakkailleen kattavan valikoiman pankki- ja vakuutuspalveluja. Finanssikonserniin kuuluu useasti pankki, rahoitusyhtiö, rahastoyhtiö, vahinkovakuutusyhtiö ja henkivakuutusyhtiö. (Kontkanen 2011, 14-15.)

Finanssikonsernien toiminta on myös laajentunut eri maihin ja esimerkiksi pohjoismaissa on tehty useiden maiden rajojen ylittäviä rahoitusalan fuusioita. Rajan vetäminen kansallisen ja kansainvälisen pankkitoiminnan välille on monilta osin jo lähes mahdotonta. (Kontkanen 2011, 15.) Seuraavaksi perehdymme tarkemmin pohjoismaisista finanssikonserneista ruotsalaiseen Nordeaan, suomalaiseen OP- Pohjola ryhmään ja tanskalaiseen Danske Bankiin.

4.1 Konsernien esittely

4.1.1 OP- Pohjola-ryhmä

OP- Pohjola – ryhmä on Suomen suurin finanssiryhmä, joka tarjoaa asiakkailleen kattavan ja monipuolisen pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalvelujen kokonaisuuden. Ryhmän liiketoiminta on jaettu kolmeen alueeseen, jotka ovat pankkitoiminta, vahinkovakuutus ja henkivakuutus. Vuonna 2011 OP- Pohjola- ryhmän palveluksessa työskenteli 13 229 henkilöä. (OP-Pohjola-ryhmä, 2012a)

4.1.2 Nordea

Ruotsalainen Nordea Bank AB eli Nordea on suurin Pohjoismaiden ja Itämeren alueella toimiva finanssipalvelukonserni. Nordea tarjoaa asiakkailleen monipuoliset pankki- ja

vakuutusalan palvelut. Nordea konsernilla on noin 11 miljoonaa asiakasta ja 1400 konttoria. Vuonna 2011 konsernissa työskenteli 33 068 henkilöä. Nordean osake on noteerattu Helsingin, Tukholman ja Kööpenhaminan pörsseissä. (Nordea Bank AB 2012a)

4.1.3 Danske Bank

Kööpenhaminassa pääkonttoriaan pitävä Danske Bank Tanskan suurin pankki ja yksi merkittävimmistä Pohjois-Euroopan alueella toimivista pankkikonserneista. Danske Bank tarjoaa asiakkailleen kattavat pankki-, vakuutus- ja sijoituspalvelut. Konserni toimii 578 konttorin voimin 15 eri maassa ja sillä on noin viisi miljoonaa henkilöasiakasta. Vuonna 2011 konsernin palveluksessa oli keskimäärin 21 487 henkilöä. (Danske Bank 2012)

4.2 Konsernien omistajuus

4.2.1 OP-Pohjola-ryhmä

OP-Pohjola-ryhmän toiminnan ytimen muodostavat Osuuspankit, jotka harjoittavat osuuskuntamuotoista luottolaitostoimintaa. Osuuspankit ovat yritysmuodoltaan osuuskuntia, joten ne ovat asiakkaidensa omistuksessa eikä niitä voi ostaa. Osuuspankin omistajajäseneksi voi liittyä maksamalla osuusmaksun. Omistajajäsenet ovat pääosin yksityishenkilöitä. (OP-Pohjola-ryhmä 2012a)

Osuuspankit puolestaan omistavat yhteenliittymän keskusyhteisön OP – Pohjola osuuskunnan ja ovat sen jäseniä. OP – liitot nimeävät ehdokkaansa OP- Pohjola osuuskunnan hallintoneuvostoon. OP – liitot ovat osuuspankkien alueellisia yhteistyöelimiä, joita on yhteensä 16. Yhteisömuodoltaan ne ovat rekisteröityjä yhdistyksiä. (OP-Pohjola-ryhmä 2012a)

Suurin osa OP-Pohjola – ryhmään kuuluvista yhtiöistä on ryhmän täydellisessä omistuksessa. Poikkeuksia ovat pörssilistattu Pohjola Pankki Oyj, Pohjola Varainhoito Oy ja Pohjola Corporate Finance Oy. Pohjola Pankki Oyj:stä ryhmä omistaa 53 %, Pohjola Varainhoito Oy:stä 93 % ja Pohjola Corporate Finance Oy:stä 65 %. Pörssilistatun Pohjola Pankki Oyj:n kymmenen suurinta osakkeenomistajaa 31.12.2011 olivat OP-

Pohjola osk(37,24 %), Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen(10,00 %), Oulun Osuuspankki(1,37 %), OP-Eläkekassa(1,08 %), Valtion Eläkerahasto(0,78 %), OP-Eläkesäätiö(0,73 %), Turun Seudun Osuuspankki(0,57 %), Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma(0,55 %), Tampereen Seudun Osuuspankki(0,51 %) ja Suur-Savon Osuuspankki(0,47 %). (Pohjola Pankki Oyj 2012)

4.2.2 Nordea

Nordea on pörssilistattu finanssikonserni ja sen osake noteerataan Tukholman, Kööpenhaminan ja Helsingin pörseissä. Syyskuun 2012 lopussa Nordean kymmenen suurinta osakkeenomistajaa olivat Sampo Oyj(21,4 %), Ruotsin valtio(13,5 %), Nordea Fonden(3,9 %), Swedbank Robur Funds(3,2 %), AMF Insurance and Funds(2,0 %), Norwegian Petroleum Fund(1,8 %), SHB Funds(1,5 %) SEB Funds(1,3 %), Fourth Swedish National Pension Fund(1,1 %) ja Nordea Funds(1,0 %). (Nordea Bank AB 2012b)

Nordean osakkeenomistajista mielenkiintoisin on suurimman osuuden, 21,4 %, omistava Sampo Oyj. Sampo Oyj on Sampo-konsernin emoyhtiö, joka hallinnoi vakuutusliiketoimintaa harjoittavia tytäryhtiöitä If Vahinkovakuutusta ja henkivakuutusliiketoimintaa ja vakuutuksellista varainhoitoa harjoittavaa Mandatum Lifea. Nordea on Sampo-konsernin osakkuusyhtiö ja mielenkiintoista onkin se, että Sampo myi oman pankkitoimintansa aiemmin Nordean kilpailijalle Danske Bankille. Sampo-konsernin ja Nordean toimintaa yhdistää lisäksi se, että Björn Wahlroos toimii molemmissa konserneissa hallituksen puheenjohtajana.

4.2.3 Danske Bank

Danske Bankin osake noteerataan Kööpenhaminan pörssissä ja kesäkuun 2012 lopussa Danske Bankilla oli yhteensä noin 333 000 osakkeenomistajaa. Osakkeenomistajista noin 61 % on tanskalaisia, 20 % on brittiläisiä ja 11 % on yhdysvaltalaisia ja kanadalaisia. Danske Bankilla on kolme suurta osakkeenomistajaa, joista kukin omistaa vähintään viisi prosenttia osakkeiden yhteenlasketusta määrästä. Tanskalainen A.P. Møller and Chastine Mc-Kinney Møller Foundation ja siihen kuuluvat yritykset omistavat Danske Bankin osakkeista 22,84 % ja ovat näin ollen konsernin suurin osakkeenomis-

taja. Toiseksi eniten osakkeita omistaa tanskalainen Realdania, jonka osuus kaikista osakkeista on 10,07 %. Kolmanneksi suurin osakkeenomistaja on Cevian Capital II GP Limited, joka omistaa osakkeista 5,02 %. (Danske Bank A/S 2012a)

4.3 Konsernien toiminta

4.3.1 OP-Pohjola-ryhmä

OP- Pohjolan toiminta voidaan katsoa alkaneeksi vuonna 1902, jolloin perustettiin Osuuskassojen keskuslainarahasto. OP- Pohjola- ryhmän muodostavat noin 200 itse- näistä osuuspankkia sekä niiden omistama keskusyhteisö OP- Pohjola osuuskunta ty- tär- ja lähiyhteisöineen. OP- Pohjola osk:n tytäryrityksiä ovat Pohjola Pankki Oyj, OP- Palvelut Oy, Helsingin OP Pankki Oyj, OP- Henkivakuutus Oy, OP- Rahastoyhtiö Oy, OP- Asuntoluottopankki Oyj, OP- Kotipankki Oyj, OP- Eläkekassa ja OP- Eläkesää- tiö. (OP-Pohjola-ryhmä 2012a)

OP-Pohjola -ryhmän liiketoiminta-alueet ovat pankkitoiminta, henkivakuutus ja vahin- kovakuutus. Pankkitoiminta on liiketoiminta-alueista suurin. Pankkitoiminnan puolelta ryhmä tarjoaa kotitalouksille tuotteita ja palveluita talouden hoitoon, asunnon hankin- taan ja sijoittamiseen. Yrityksille on tarjolla palveluita rahoitukseen, kassanhallintaan ja maksuliikkeen hoitoon. OP-Pohjola on Suomen johtava vahinkovakuuttaja. Pohjola tarjoaa sekä henkilö- että yritysasiakkaille kattavan ja monipuolisen vakuutusturvan. Henkilöasiakkaiden merkittävimmät vahinkovakuutukset ovat kodin ja moottoriajo- neuvojen vakuutukset, sekä tapaturma-, hoitokulu- ja matkavakuutukset. Yrityksille puolestaan on tarjolla kaikki lakisääteiset ja vapaaehtoiset vakuutukset sekä riskienhal- lintapalvelut. OP-Pohjola-ryhmä harjoittaa vahinkovakuutusta Suomessa kolmessa eri yhtiössä. Pohjola Vakuutus Oy on yleisvahinkoyhtiö, A-Vakuutus Oy on keskittynyt ammattiliikenteen vakuutuksiin ja Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen matkavakuu- tuksiin. Vahinkovakuuttamisen puolelta ryhmään kuuluu vielä Baltiassa toimiva See- sam-yhtiö. Henkivakuutuksen puolelta OP-Pohjola-ryhmä tarjoaa eläkevakuutukset, sijoitus- ja säästövakuutukset, riskihenkivakuutukset sekä yrityksille kapitalisaatiosopi- mukset. OP-Pohjola-ryhmän henkivakuutusyhtiönä toimii OP-Henkivakuutus Oy, joka

vastaa tuotekehityksestä ja tuotannosta. Myynti tapahtuu pääasiassa osuuspankkien ja Pohjola Vakuutus Oy:n palveluverkon kautta. (OP-Pohjola-ryhmä 2012a)

4.3.2 Nordea

Pankkikonserni sai Nordea nimen vuoden 2001 joulukuussa, jolloin neljä pankkia, Nordbanken Ruotsista, Merita Pankki Suomesta, Unibank Tanskasta ja Christiania Bank og Kreditkasse Norjasta, fuusioituivat yhdeksi konserniksi. Tämän jälkeen Nordean toiminta on laajentunut lisäksi Viroon, Latviaan, Liettuaan, Venäjälle ja Puolaan. (Nordea Bank AB 2012a)

Nordea konsernin emoyhtiönä toimii ruotsalainen Nordea Bank AB, joka vastaa konsernin toiminnasta Ruotsissa. Muissa maissa toiminnasta vastaavat emoyhtiön omistuksessa olevat maittain jakautuneet alikonsernit, joita ovat esimerkiksi Suomessa toimiva Nordea Pankki Suomi Oyj, Tanskassa toimiva Nordea Bank Danmark A/S ja Norjassa toimiva Nordea Bank Norge ASA. Maittain jakautuneet alikonsernit ja niiden tytäryhtiöt yhdessä muodostavat palvelukokonaisuuden, joka tarjoaa asiakkaille kattavat pankki-, vakuutus- ja sijoituspalvelut.

Suomessa Nordea Pankki Suomi Oyj:n tytäryhtiöitä ovat Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy, Nordea Rahoitus Suomi Oy ja Nordea Henkivakuutus Suomi Oy. Nordea Pankki Suomi Oyj tarjoaa vastaa konsernin peruspankkitoiminnasta Suomessa ja tarjoaa kattavat pankkipalvelut niin henkilö- kuin yritysasiakkaille. Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy puolestaan vastaa sijoitusosaamisesta ja tarjoaa asiakkaille noin 60 rahaston valikoiman. Lisäksi Nordea markkinoi Suomessa yli 20 Luxemburgiin rekisteröityä Nordea SICAV-rahastoa. (Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy 2012) Nordea Henkivakuutus Suomi Oy on nimensä mukaisesti konsernin henkivakuutusyhtiö ja se tarjoaa asiakkailleen palveluita eläkesäästämistä henkilövakuutuksiin. (Nordea Henkivakuutus Suomi Oy 2012) Nordea Rahoitus Suomi Oy palvelee konsernin asiakkaita rahoitukseen liittyvissä asioissa tarjoten yksityishenkilöille esimerkiksi erilaisia maksukortteja, käyttöluottoja ja autora-

hoitusta sekä yritysasiakkaille muun muassa käyttöpääoman, investointien ja myynnin rahoitusta. (Nordea Rahoitus Suomi Oy 2012) Nordea tarjoaa asiakkailleen lisäksi vahinkovakuutuksen palveluita yhteistyössä vahinkovakuutus yhtiö Trygin kanssa. Tryg Forsikring A/S on Suomen sivuliike ja se palvelee asiamiehenä toimivan Nordea Pankki Suomi Oyj:n asiakkaita. Myynti tapahtuu Nordea Pankin konttoreiden, verkkopankin ja Trygin omien myyntikanavien kautta. (Nordea Pankki Suomi Oy 2012)

4.3.3 Danske Bank

Danske Bank on perustettu vuonna 1871 ja nykyään konserni tarjoaa pankkipalveluiden lisäksi säästämisen, sijoittamisen, vakuutusten, kiinteistönvälityksen ja omaisuudenhoidon palveluita. Toiminta on levinnyt 15 maahan ja Tanskan lisäksi konserniin kuuluvia maita ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Viro, Latvia, Liettua, Irlanti, Pohjois-Irlanti, Iso-Britannia, Saksa, Puola, Luxemburg, Venäjä ja Yhdysvallat. (Danske Bank 2012a)

Tanskassa Danske Bank on suurin finanssialan toimija, kattaen noin kolmasosan markkinoista. Konsernin asiakkaita Tanskassa palvelee emoyhtiö Danske Bank Denmarkin lisäksi Danica Pension, Realkredit Danmark, Nordania Leasing, Danske Markets ja Danske Capital. Yhdessä nämä yksiköt tarjoavat asiakkailleen laajan valikoiman pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluita. Danica Pension on erikoistunut henkivakuutustoimintaan ja vastaa lisäksi erilaisista eläkesäästämispalveluista. Realkredit Danmark on erikoistunut kiinnitysluottotoimintaan ja tarjoaa palveluitaan niin henkilö- kuin yritysasiakkaille. Nordania Leasing vastaa leasingpalveluiden tarjoamisesta asiakkaille. Danske Markets vastaa konsernin toiminnasta finanssimarkkinoilla harjoittaen esimerkiksi valuuttakauppaa. Danske Capital puolestaan tarjoaa omaisuudenhoitopalveluita yrityksille ja instituutioille. (Danske Bank A/S 2012b)

Danske Bank laajensi toimintaansa Suomeen vuonna 2007 ostamalla pankkitoimintaa harjoittavan Sampo Pankin Sampo Oyj:ltä. Kaupan yhteydessä osaksi Danske Bankia siirtyivät kaikki Sampo Pankki-konserniin kuuluvat yhtiöt, joista tärkeimpinä suomalaisen Sampo Pankki Oyj ja sen Venäjällä ja Baltiassa toimivat tytäryhtiöt, Mandatum

Omaisuu denhoito Oy, Sampo Rahastoyhtiö Oy ja Mandatum Pankkiiriliike Oy. Nykyään Mandatum Omaisuu denhoito toimii Suomessa nimellä Danske Capital ja Mandatum Pankkiiriliike nimellä Danske Markets. (Danske Bank 2012b)

Yrityskauppojen jälkeen Danske Bank konsernin pankkipalvelut ovat Suomessa saatavilla kolmen eri liiketoimintayksikön toimesta. Liiketoimintayksiköt ovat Henkilöasiakkaat, Yritysassiakkaat ja Corporates & Institutions–yksikkö. Sampo Pankilla on 1,1 miljoonaa henkilöasiakasta ja se on näin ollen Suomen kolmanneksi suurin pankki. Henkilöasiakkaat–liiketoimintayksikkö tarjoaa lisäksi Private Banking - palvelua, joka on erikoistunut varainhoito- ja yksityispankkipalveluiden tarjoamiseen yksityishenkilöille, yhteisöille ja yrityksille. Yritysassiakkaita Sampo Pankilla on noin 100 000. Yritysassiakkaiden lisäksi Yritysassiakkaat–liiketoimintayksikkö palvelee myös julkisyhteisöjä ja järjestöjä. Lisäksi Sampo Rahoitus tarjoaa rahoitusyhtiöpalveluja, kuten ratkaisuja investointien ja myynnin rahoittamiseen sekä käyttöpääomatarpeisiin. Corporates & Institutions - liiketoiminta yksikkö puolestaan palvelee suuria yritysasiakkaita tarjoten rahoitus-, treasury-, kassanhallinta- ja maksuliikennepalveluita sekä vastaa yrityskauppojen rahoitusjärjestelyistä. Danske Bank konserniin kuuluu Suomessa lisäksi Danske Capital, Danske Invest ja Kiinteistömaailma. Danske Capital toimii instituutioiden, yritysten ja yhteisöjen omaisuudenhoidtajana. Danske Invest on rahastoyhtiö, joka tarjoaa laajan kansainvälisen rahastovalikoiman. Kiinteistömaailma puolestaan on franchisingyrittäjien muodostama kiinteistönvälitysketju, jonka keskusyksikön Sampo Pankki omistaa. (Danske Bank 2012c)

5 Tutkimus

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmä voi olla joko kvantitatiivinen eli määrällinen tai kvalitatiivinen eli laadullinen. Tässä opinnäytetyössä käytetään kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Kvantitatiiviselle tutkimukselle keskeistä ovat johtopäätökset aiemmista tutkimuksista, aiemmat teoriat, hypoteesien esittäminen, käsitteiden määrittely ja aineiston keruu, jossa on tärkeää, että aineisto soveltuu määrälliseen, numeeriseen mittaamiseen. Määrälliselle tutkimukselle on ominaista lisäksi tutkittavien kohteiden tarkka valinta ja määrittely, muuttujien muodostaminen taulukkomuotoon ja aineiston saattaminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon sekä päätelmien teko havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 140) Alla olevassa kuviossa esitellään kvantitatiivisen tutkimuksen vaiheet.

Kuvio 2. Kvantitatiivisen tutkimuksen vaiheet. (Saaranen 2011)

Tutkimusosion alussa esitellään vertailuun valitut tunnusluvut ja mittarit sekä tutkimukseen osallistuvat finanssimarkkinoiden toimijat. Tämän jälkeen tunnusluvut kootaan taulukoihin ja analysoidaan tunnuslukujen kehitystä vuodesta toiseen. Tunnuslukuja tutkitaan myös erilaisten tilastollisten menetelmien avulla. Tähän tutkimukseen on valittu tilastollisista menetelmistä pistediagrammi eli hajontakuviot, Pearsonin korrelaatiokerroin ja regressioanalyysi. Tutkimusosion lopussa esitetään johtopäätökset, joihin tutkimuksen tuloksien seurauksena on päädytty.

5.2 Vertailtavat mittarit ja toimijat

Olen valinnut tutkimuksen mittareiksi **taseen loppusumman, henkilöstön määrän, liikevoiton ja oman pääoman tuottoprosentin**. Näiden mittareiden avulla pystytään arvioimaan toimijoiden kannattavuutta ja vertaamaan toimijoita keskenään. Kyseisistä tunnusluvuista taseen loppusumma on valittu mukaan tutkimukseen antamaan kuvaa yrityksen tai konsernin koosta ja toiminnan laajuudesta. Liikevoitto kertoo kuinka paljon voittoa tai tappiota yritys on ennen veroja ja korkokustannuksia tehnyt. Verot ja korkokustannukset on hyvä pitää laskelmissa mukana, sillä tällöin voimme luotettavasti vertailla eri veroalueilla toimivia ja eri pääomarakenteilla varustettujen yritysten kannattavuutta. Oman pääoman tuottoprosentti on valittu tutkimukseen koska tulosprosenttityyppiset mittarit soveltuvat saman toimialan yritysten keskinäiseen kannattavuusvertailuun. Lisäksi yhtiöiden taseen loppusumma ja liikevoitto tullaan suhteuttamaan henkilöstömäärään, jolloin saadaan selville esimerkiksi yhtiön työntekijäkohtainen voitto. Näin saatuja lukuja voidaan verrata toimijoiden välillä toisiinsa ja tehdä päätelmiä siitä, onko konsernin toiminta kannattavampaa kuin yksittäisen toimijan. Tutkimukseen on valittu kolme aiemmin esiteltyä finanssikonsernia OP-Pohjola-ryhmä, Nordea ja Danske Bank sekä yksittäisistä toimijoista Fennia, S-Pankki ja Ålandsbanken. Ålandsbanken on rakenteeltaan konserni, mutta edustaa yksittäisiä toimijoita, sillä se on keskittynyt pääosin pelkästään pankkitoimintaan. Vertailtavat mittarit on kerätty valittujen toimijoiden vuosikertomuksista ja tilinpäätöstiedoista viiden vuoden ajanjaksolta vuosilta 2007 -2011.

5.3 Tunnuslukujen analysointi

5.3.1 Taseen loppusumma

Taseen loppusumma kuvaa yrityksessä olevan pääoman määrää kokonaisuudessaan. Yrityksen toiminnan kasvaessa pääoman tarve kasvaa ja näin ollen myös taseen loppusumma kasvaa.

Taulukko 1. Taseen loppusumma vuosina 2007-2011.

	2007	2008	2009	2010	2011
OP-Pohjola-ryhmä	65 716	75 746	80 430	83 969	92 287
Nordea	389 054	474 074	507 544	580 839	716 204
Danske Bank	449 203	475 662	416 361	431 139	460 628
Fennia	1 989	1 866	2 038	2 209	2 208
S-Pankki	1 209	2 066	2 689	2 687	2 917
Ålandsbanken	2 592	2 770	3 379	3 475	3 400

Tutkimukseen valitun aikavälin, vuosien 2007 ja 2011 välisenä aikana, kaikkien tutkittavien yritysten taseen loppusumma on kasvanut. Tarkasteltavien yritysten yhteenlaskettu taseiden loppusumma kasvoi vuodesta 2007 vuoteen 2011 40,4 %. OP-Pohjola-ryhmän taseen loppusumma tarkasteluvuosina kasvoi 40,4 %, mikä on sama kuin yhteenlasketujen taseiden loppusumman kasvu. Nordean tase kasvoi jopa 84,1 %, mikä on tarkasteltavista yrityksistä selkeästi eniten. Danske Bankin tase sen sijaan kasvoi vain 2,5 %, mikä on tarkasteltavien yritysten joukosta selvästi vähiten. Fennian taseessa on vuodesta 2007 vuoteen 2011 tapahtunut 11 prosentin kasvu. S-Pankin tase puolestaan on kasvanut 41,3 %, mikä on hyvin lähellä tarkasteltavien yritysten yhteenlasketun taseen kasvua. Ålandsbankenin tase kasvoi vuodesta 2007 vuoteen 2011 31,2 %. Tutkittavien yritysten taseen loppusumma kasvoi tarkastelujaksolla keskimäärin 35,1 %.

Finanssikonsernien, Danske Bank, OP-Pohjola-ryhmä ja Nordea, taseen loppusumma kasvoi tarkastelujaksolla keskimäärin 42,3 %. Yksittäisten toimijoiden, Fennia, Ålandsbanken ja S-Pankki, taseen loppusumma kasvoi tarkastelujaksolla puolestaan keskimää-

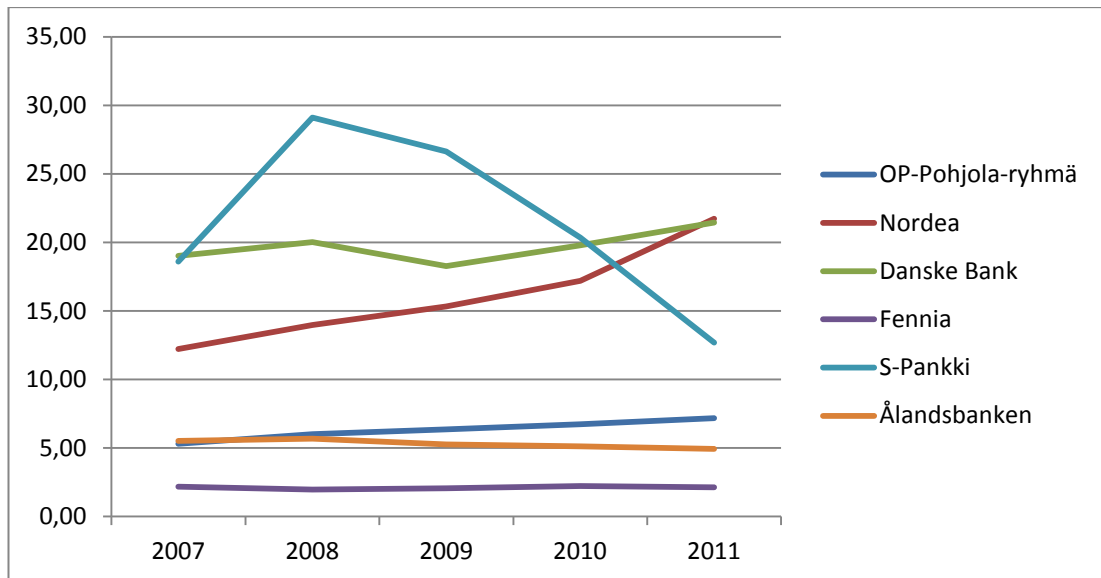
rin 27,8 %. Finanssikonsernien toimintaan sidotun pääoman määrä kasvoi siis tarkastelujaksolla 14,5 % prosenttia enemmän kuin yksittäisillä toimijoilla.

5.3.2 Taseen loppusumma/henkilöstö

Taseen loppusumman eli yrityksen toimintaan sidotun pääoman kokonaismäärän vertaaminen finanssikonsernien ja yksittäisten toimijoiden välillä on haasteellista suurista eroista johtuen. Tämän takia suhteutan taseen loppusumman yrityksessä olevaan henkilöstömäärään ja näin saadun suhdeluvun avulla hyvin erikokoisten yritysten vertaaminen keskenään helpottuu. Taseen loppusumma jaettuna keskimääräisellä henkilöstön määrällä kertoo yrityksen pääoman tarpeen yhtä työntekijää kohden. Työntekijäkohtaista pääoman määrää tullaan myöhemmin vertaamaan työntekijäkohtaiseen liikevoiton määrään, jolloin voimme tehdä päätelmän siitä pystyykö suuri finanssikonserni toimimaan yksittäistä toimijaa kannattavammin.

Taulukko 2. Taseenloppusumma/henkilöstö vuosina 2007-2011.

	2007	2008	2009	2010	2011	Keskiarvo
OP-Pohjola-ryhmä	5,31	6,00	6,37	6,73	7,18	6,32
Nordea	12,21	13,97	15,33	17,19	21,71	16,08
Danske Bank	19,02	20,02	18,26	19,78	21,44	19,70
Fennia	2,19	1,96	2,07	2,22	2,13	2,11
S-Pankki	18,60	29,10	26,62	20,36	12,68	21,47
Ålandsbanken	5,51	5,69	5,27	5,12	4,93	5,30

Kuvio 3. Taseen loppusumma/henkilöstö kehitys vuosina 2007-2011.

Pääoman tarve finanssikonserneissa on tarkastelujaksolla kasvanut tasaisesti. Finanssikonserneista OP-Pohjola-ryhmän pääoman tarve on koko tarkastelujakson ajan ollut huomattavasti vähäisempi kuin Nordealla ja Danske Bankilla. Vuodesta 2007 vuoteen 2011 OP-Pohjola-ryhmän pääoman tarve on kasvanut 35,2 %. Danske Bankilla vastaava kasvu on 12,7 % ja Nordealla 77,8 %.

Yksittäisillä toimijoilla, S-Pankilla, Ålandsbankenilla ja Fenniällä, on merkittävä ero pääoman tarpeessa. Fennian ja Ålandsbankenin pääoman tarve on koko tarkastelujakson ajan ollut vähäinen ja vuotuinen vaihtelu on ollut pientä. S-Pankin pääoman tarpeen vuotuinen vaihtelu on ollut suurta. Tarkastelujakson alussa S-Pankin pääoman tarve oli kaikki toimijat huomioiden selkeästi korkein, mutta tarkastelujakson lopussa pääoman tarve väheni vertailtavan joukon keskitasolle. Fennian pääoman tarve laski tarkastelujakson aikana 2,7 %. S-Pankilla pääoman tarve laski puolestaan 31,8 %. Ålandsbankenin pääoman tarve laski tarkastelujakson aikana yhteensä 10,5 %.

5.3.3 Henkilöstö keskimäärin

Taulukko 3. Henkilöstö keskimäärin vuosina 2007-2011.

	2007	2008	2009	2010	2011	Keskiarvo
OP-Pohjola-ryhmä	12 378	12 615	12 632	12 468	12 858	12 590
Nordea	31 867	33 944	33 118	33 791	32 983	33 141
Danske Bank	23 616	23 755	22 798	21 798	21 487	22 691
Fennia	910	954	986	995	1 039	977
S-Pankki	65	71	101	132	230	120
Ålandsbanken	470	487	641	679	690	593

Henkilöstön määrä on tutkittavissa yrityksissä pääosin kasvanut tarkastelujakson aikana. Ainoastaan Danske Bankilla henkilöstöä on vähemmän tarkastelujakson lopussa kuin tarkastelujakson alussa.

OP-Pohjola-ryhmän henkilöstö on tarkastelujakson alusta tarkastelujakson loppuun kasvanut 3,9 %. Edelliseen vuoteen verrattuna OP-Pohjola-ryhmän henkilöstö väheni ainoastaan vuonna 2010, jolloin henkilöstön määrä pienentyi 1,3 %. OP-Pohjola-ryhmän henkilöstö oli tarkastelujakson lopussa vuonna 2011 keskimäärin 12 858.

Nordean henkilöstö on tarkastelujakson aikana kasvanut 3,5 %. Merkittävin muutos Nordean henkilöstön määrässä tapahtui vuodesta 2007 vuoteen 2008, jolloin henkilöstön määrä kasvoi 6,5 %. Vuoden 2008 jälkeen Nordean henkilöstön määrä on vuoroin hieman laskenut ja vuoroin hieman noussut, ollen vuonna 2011 keskimäärin 32 983.

Danske Bankin henkilöstö väheni tarkastelujakson aikana 9 %. Ainoa positiivinen muutos Danske Bankin henkilöstössä oli vuodesta 2007 vuoteen 2008, jolloin henkilöstö kasvoi 0,6 %. Vuoden 2008 jälkeen henkilöstö on vähentynyt tasaisesti ja vuonna 2011 Danske Bankin henkilöstö oli keskimäärin 21 487.

Fennian henkilöstö kasvoi tarkastelujakson aikana 14,2 %. Fennian henkilöstö kasvoi tasaisesti tarkastelujakson aikana ja suurin vuotuinen kasvu tapahtui vuodesta 2007 vuoteen 2008, jolloin kasvua oli 4,8 %. Tarkastelujakson lopussa vuonna 2011 Fennian henkilöstö oli keskimäärin 1 039. Ålandsbankenin henkilöstö tarkastelujaksolla yhteensä 46,8 %. Ålandsbankenin henkilöstö kasvoi vuodesta toiseen ja suurinta kasvu oli

vuodesta 2008 vuoteen 2009, jolloin henkilöstö kasvoi jopa 31,6 %. Tarkastelujakson lopussa vuonna 2011 Ålandsbankenin henkilöstö oli keskimäärin 690.

Suurin prosentuaalinen muutos henkilöstön määrässä tarkastelujaksolla oli S-Pankilla, jonka henkilöstö kasvoi jopa 130,8 %. Suurin vuotuinen kasvu S-Pankin henkilöstössä tapahtui vuodesta 2008 vuoteen 2009, jolloin henkilöstö kasvoi 42,3 %. Tarkastelujakson lopussa vuonna 2011 S-Pankin henkilöstö oli keskimäärin 150. Suuria muutoksia S-Pankin henkilöstössä selittää osaltaan se, että pankki aloitti toimintansa tarkastelujakson alussa vuonna 2007. Ensimmäisinä toimintavuosinaan pankki on laajentanut toimintaansa useisiin uusiin toimipisteisiin ja näin ollen myös henkilöstön määrä on merkittävästi kasvanut.

5.3.4 Oman pääoman tuotto prosentti

Taulukko 4. Oman pääoman tuotto prosentti vuosina 2007-2011.

	2007	2008	2009	2010	2011	Keskiarvo
OP-Pohjola-ryhmä	13,7	4,1	5,9	6,8	6,5	7,4
Nordea	19,7	15,3	11,3	11,5	10,6	13,68
Danske Bank	18,5	0,5	3	6,5	2,9	6,28
Fennia	11,7	-38,6	23,8	17,9	-2,6	2,44
S-Pankki	-7,2	-11,2	2,8	7,7	4,4	-0,7
Ålandsbanken	16,4	10,7	17,8	-1,8	-3,9	7,84

Oman pääoman tuotto prosentissa on vertailtavien yritysten kesken merkittäviä eroja. Kaikkia toimijoita kuitenkin yhdistää se, että heidän oman pääoman tuotto prosenttinsa laski vuodesta 2007 vuoteen 2008.

OP-Pohjola-ryhmän oman pääoman tuotto prosentti on koko tarkastelujakson ajan ollut positiivinen. Korkeimmillaan OP-Pohjola-ryhmän oman pääoman tuotto prosentti oli vuonna 2007 ollen 13,7 %. Alhaisimmillaan se oli puolestaan vuonna 2008, ollen 4,1 %. OP-Pohjola-ryhmän oman pääoman tuotto prosenttin keskiarvo tarkastelujakson aikana oli 7,4 %, mikä on tarkasteltavien toimijoiden joukosta kolmanneksi suurin.

Nordean oman pääoman tuotto on niin ikään ollut koko tarkastelujakson ajan selvästi positiivinen, vaikka se onkin ollut tarkastelujakson alusta lähtien pienessä laskussa. Korkeimmillaan Nordean oman pääoman tuottoprosentti oli vuonna 2007, jolloin se oli 19,7 % ja alhaisimmillaan vuonna 2011, ollen 10,6 %. Nordean keskimääräinen oman pääoman tuottoprosentti tarkastelujakson ajalta oli 13,7 %, mikä on tarkasteltavien toimijoiden joukosta korkein.

Muiden finanssikonsernien tapaan myös Danske Bankin oman pääoman tuotto on pysynyt koko tarkastelujakson ajan positiivisena. Korkeimmillaan Danske Bankin oman pääoman tuottoprosentti oli 19,5 % vuonna 2007. Danske Bankin oman pääoman tuotto laski merkittävästi vuodesta 2007 vuoteen 2008, jolloin se oli vain 0,5 %. Vuosien 2008 ja 2011 välisenä aikana Danske Bankin oman pääoman tuotto oli muita finanssikonserneja heikompi. Tämän seurauksena Danske Bankin keskimääräinen oman pääoman tuotto jäi tarkastelujaksolla finanssikonserneista heikoimmaksi, ollen 6,3 %.

Fennian oman pääoman tuotto on tarkastelujaksolla vaihdellut rajusti, ollen välillä positiivinen ja välillä negatiivinen. Fennian oman pääoman tuotto oli tarkastelujakson aikana heikoimmillaan vuonna 2008, jolloin se oli -38,6 %. Fennian vuosikertomuksesta selviää, että vuoden 2008 heikko tulos oli seurausta sijoitustoiminnan heikosta tuloksesta. Vuonna 2009 Fennia puolestaan teki hyvän tuloksen ja heidän oman pääoman tuotonsa oli koko tarkastelujakson korkein, 23,8 %. Suuresta vaihtelusta huolimatta Fennian tarkastelujakson keskimääräinen oman pääoman tuotto jäi positiiviseksi, ollen 2,4 %.

S-Pankki aloitti toimintansa tarkastelujakson alussa ja kaksi ensimmäistä vuotta oman pääoman tuotto oli negatiivinen. Alhaisimmillaan S-Pankin oman pääoman tuotto oli -11,2 % vuonna 2008. Tarkastelujakson kolmen viimeisen vuoden aikana oman pääoman tuotto oli positiivinen ja korkeimmillaan se oli 7,7 % vuonna 2010. S-Pankin keskimääräinen oman pääoman tuotto tarkastelujakson ajalta oli -0,7 %, mikä on tarkasteltavien toimijoiden joukosta heikoin.

Tarkastelujakson kahden viimeisen vuoden aikana Ålandsbankenin oman pääoman tuotto oli hieman negatiivinen. Tästä huolimatta Ålandsbankenin koko tarkastelujakson keskimääräinen oman pääoman tuotto oli 7,8 %, mikä on yksittäisistä toimijoista kor-

kein ja kaikista toimijoista toiseksi korkein. Korkeimmillaan Ålandsbankenin oman pääoman tuotto oli 17,8 % vuonna 2009. Vastaavasti alhaisimmillaan se oli -3,9 % vuonna 2011.

5.3.5 Liikevoitto

Taulukko 5. Liikevoitto vuosina 2007-2011.

	2007	2008	2009	2010	2011	Keskiarvo
OP-Pohjola-ryhmä	1 005	372	464	575	518	587
Nordea	3 883	3 396	3 075	3 639	3 547	3 508
Danske Bank	2 681	1 921	4 089	2 718	2 339	2 750
Fennia	11	-30	68	40	-67	4
S-Pankki	-3	-6	3	13	8	3
Ålandsbanken	29	20	31	1	-6	15

Vertailuun valituilla finanssikonserneilla liikevoitto oli koko tarkastelujakson ajan positiivinen kun taas yksittäisillä toimijoilla se oli vähintään yhtenä vuonna negatiivinen. Finanssikonserneja ja yksittäisiä toimijoita yhdistää liikevoiton suhteen se, että kaikkien toimijoiden liikevoitto laski selkeästi edelliseen vuoteen verrattuna vuonna 2008. Syynä tähän kaikkia toimijoita kohdanneeseen laskuun voidaan pitää finanssikriisin puhkeamista.

OP-Pohjola-ryhmä teki tarkastelujakson selkeästi suurimman liikevoittonsa vuonna 2007. Vuonna 2008 OP-Pohjola-ryhmän liikevoitto puolestaan oli tarkastelujakson alhaisin ja laskua edelliseen vuoteen tuli 63 %. Vuonna 2009 liikevoitto nousi noin 25 % ja vuonna 2010 nousua oli noin 24 %. Tarkastelujakson viimeisenä vuonna OP-Pohjola-ryhmän liikevoitto laski noin 10 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2007 hyvästä liikevoitosta kertoo se, että vuonna 2011 liikevoitto oli noin 43 % alhaisempi kuin vuonna 2007.

OP-Pohjola-ryhmän tapaan myös Nordea teki tarkastelujakson suurimman liikevoittonsa jakson alussa vuonna 2007. Vuonna 2008 Nordean liikevoitto laski noin 13 %.

Liikevoitto laski myös vuonna 2009, jolloin laskua edelliseen vuoteen verrattuna oli 9 %. Vuonna 2009 Nordea teki myös tarkastelujakson alhaisimman liikevoittonsa ja eroa parhaaseen liikevoittoon vuonna 2007 oli 21 %. Vuonna 2010 Nordea liikevoitto parani edelliseen vuoteen verrattuna noin 18 %. Vuonna 2011 liikevoitto puolestaan laski hieman, ollen noin 3 % edellisvuotta alhaisempi. Kokonaisuudessaan Nordean liikevoitto pysyi tarkastelujakson ajan melko tasaisena ja vuotuiset vaihtelut olivat tarkasteltavien toimijoiden joukosta vähäisimpiä.

Muista finanssikonserneista poiketen Danske Bankin liikevoitto oli selvästi korkeimmillaan vuonna 2009. Vuoden 2007 liikevoitto oli Danske Bankilla hieman keskivertoa alhaisempi. Alhaisimmillaan Danske Bankin liikevoitto oli vuonna 2008, jolloin laskua edelliseen vuoteen oli noin 28 %. Vuonna 2009 liikevoitto kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna ja nousua oli yhteensä noin 112 %. Vuonna 2010 liikevoitto laski 34 % ja tuolloin liikevoitto oli hyvin lähellä koko tarkastelujakson keskiarvoa. Liikevoiton lasku jatkui edelleen vuonna 2011, jolloin laskua edelliseen vuoteen verrattuna oli noin 14 %.

Fennian liikevoiton vaihtelua sävyttivät suuret vaihtelut. Korkeimmillaan Fennian liikevoitto oli 68 miljoonaa euroa vuonna 2009 ja heikoimmillaan se oli tarkastelujakson lopussa vuonna 2011, jolloin liiketappiota kertyi 67 miljoonaa euroa. Liiketappiota Fennia teki vuoden 2011 lisäksi myös vuonna 2008. Suurista vaihteluista ja kahtena vuonna tehdystä liiketappiosta huolimatta Fennian tarkastelujakson keskimääräinen liikevoitto jäi hieman positiiviseksi.

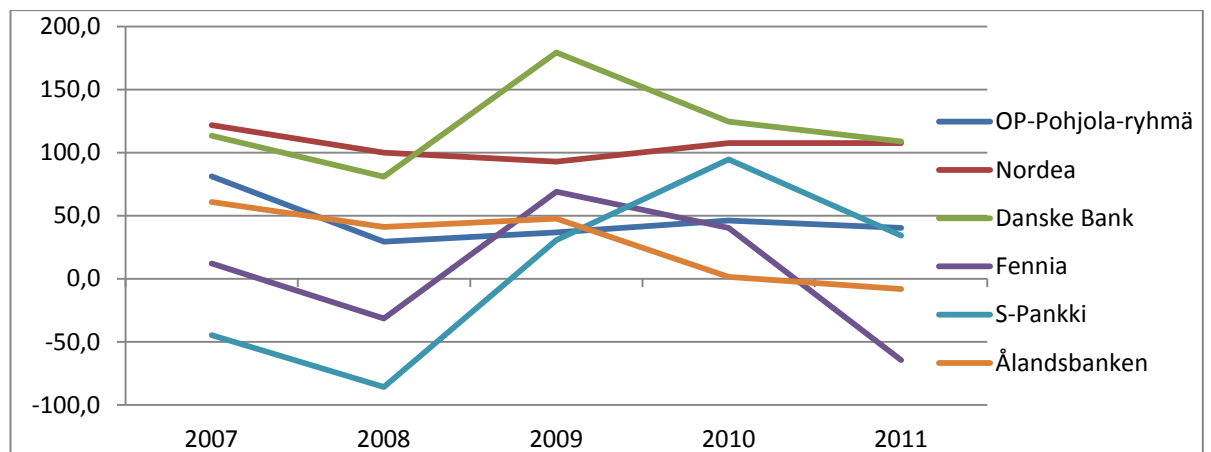
Vuonna 2007 toimintansa aloittanut S-Pankki teki kahtena ensimmäisenä vuotena hieman liiketappiota. Suurin liiketappio oli 6 miljoonaa euroa vuodelta 2008. Vuonna 2009 S-Pankki teki liikevoittoa kolme miljoonaa euroa. Vuonna 2010 liikevoitto nelinkertaistui edellisvuoteen verrattuna, ollen 13 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 liikevoittoa kertyi 8 miljoonaa euroa, joka on 38 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tarkastelujakson ajalta S-Pankin keskimääräinen liikevoitto oli 3 miljoonaa euroa.

Vertailuun valituista yksittäisistä toimijoista parhaan keskimääräisen liikevoiton tarkastelujaksolla teki Ålandsbanken. Ålandsbankenin keskimääräinen liikevoitto tarkastelu-

jaksolla oli 15 miljoonaa euroa. Vuonna 2007 Ålandsbankenin liikevoitto oli 29 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 liikevoitto laski noin 31 %. Korkeimman liikevoittonsa, 31 miljoonaa euroa, Ålandsbanken teki vuonna 2009, jolloin liikevoitto kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 55 %. Vuonna 2010 liikevoitto heikentyi merkittävästi ja oli vain noin miljoonaa euroa. Vuosi 2011 oli vielä edellistä vuotta heikompi ja liiketappiota kertyi 6 miljoonaa euroa.

5.3.6 Liikevoitto/henkilöstö

Tarkasteluun valitsemieni finanssikonsernien ja yksittäisten toimijoiden väliset erot liikevoitoissa ovat niin suuret, että liikevoittojen vertaaminen suoraan keskenään ei ole mahdollista. Suhteuttamalla kunkin toimijan liikevoiton sen keskimääräiseen henkilöstöön saamme suhdeluvut, jotka soveltuvat toimijoiden keskinäiseen vertailuun toimijan suuruudesta riippumatta.

Kuvio 4. Työntekijäkohtaisen liikevoiton kehitys vuosina 2007-2011.

OP-Pohjola-ryhmän henkilöstön määrään suhteutettu liikevoitto kehittyi tarkastelujakson aikana vaihtelevasti. Selkeästi keskiarvosta poikkeavia vuosia olivat vuodet 2007 ja 2008. Vuonna 2007 OP-Pohjola-ryhmä teki huomattavasti keskiarvoa korkeamman työntekijäkohtaisen liikevoiton ja vuonna 2008 puolestaan huomattavasti keskiarvoa alhaisemman. Nämä heilahdukset selittyvät merkittävillä liikevoiton muutoksilla, sillä henkilöstön määrä OP-Pohjola-ryhmässä ei tarkastelujakson aikana merkittävästi muuttunut. Vuodesta 2007 vuoteen 2008 työntekijäkohtainen liikevoitto laski jopa 64 %. Vuonna 2009 työntekijäkohtainen liikevoitto nousi noin 24 % ja vuonna 2010 nousua

oli noin 26 %. Tarkastelujakson lopussa vuonna 2011 OP-Pohjola-ryhmän työntekijäkohtainen liikevoitto laski edelliseen vuoteen verrattuna noin 13 %. OP-Pohjola-ryhmän keskimääräinen työntekijäkohtainen liikevoitto tarkastelujakson ajalta oli finanssikonserneista alhaisin, mutta ylitti kaikkien yksittäisten toimijoiden vastaavat luvut.

Nordean työntekijäkohtainen liikevoitto kehittyi tarkastelujakson aikana tasaisesti. Kaikki toimijat huomioon ottaen Nordean vuotuisen työntekijäkohtaisen liikevoiton vaihtelu oli vähäisintä. Korkeimmillaan Nordean henkilöstön määrään suhteutettu liikevoitto oli vuonna 2007, jolloin se oli noin 15 % tarkastelujakson keskiarvoa korkeampi. Vuoden 2007 korkea työntekijäkohtainen liikevoitto oli seurausta tarkastelujakson korkeimmasta liikevoitosta ja alhaisimmasta henkilöstön määrästä. Vuonna 2008 henkilöstöön suhteutettu liikevoitto laski edelliseen vuoteen verrattuna 18 % ja vuonna 2009 laskua oli noin 7 %. Vuonna 2009 Nordean henkilöstöön suhteutettu liikevoitto oli alhaisimmillaan ollen noin 12 % tarkastelujakson keskiarvoa alhaisempi. Vuonna 2010 nousua oli noin 16 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2011 henkilöstön määrään suhteutettu liikevoitto pysyi lähes muuttumattomana ollen noin prosenttiyksikön tarkastelujakson keskiarvoa korkeampi. Nordean työntekijäkohtaisen liikevoiton keskiarvo tarkastelujaksolla oli kaikki toimijat huomioiden toiseksi korkein.

Danske Bankin työntekijäkohtaisen liikevoiton keskiarvo tarkastelujakson ajalta oli kaikista vertailtavista toimijoista korkein. Tarkastelujakson aikana Danske Bankin työntekijäkohtainen liikevoitto vaihteli merkittävästi vuosittain ollen välillä merkittävästi keskiarvoa korkeampi ja välillä merkittävästi alhaisempi. Vuonna 2007 Danske Bankin työntekijäkohtainen liikevoitto oli noin 7 % tarkastelujakson keskiarvoa alhaisempi. Vuonna 2008 Danske Bankin työntekijäkohtainen liikevoitto oli alhaisimmillaan ja laskua edelliseen vuoteen oli noin 29 % ja eroa tarkastelujakson keskiarvoon noin 33 %. Vuonna 2009 työntekijäkohtainen liikevoitto yli kaksinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna ollen noin 48 % tarkastelujakson keskiarvoa korkeampi. Vuoden 2009 korkea työntekijäkohtainen liikevoitto selittyy konsernin hyvällä tuloksella, joka oli pääosin tytäryhtiöiden Danske Marketsin, Danske Capitalin ja Danica Pensionin hyvän tuloksen ansiota. Vuonna 2010 työntekijäkohtainen liikevoitto laski edellisestä vuodesta noin

30 % päätyen hyvin lähelle tarkastelujakson keskiarvoa. Vuonna 2011 laskua oli edelleen noin 13 %.

Fennian työntekijäkohtainen liikevoitto vaihteli tarkastelujakson aikana voimakkaasti, ollen vuosina 2008 ja 2011 selkeästi negatiivinen. Kaikki vertailtavat toimijat huomioon ottaen Fennian keskimääräinen työntekijäkohtainen liikevoitto oli tarkastelujaksolla kaikista alhaisin. Keskiarvo pysyi kuitenkin hieman positiivisena. Fennian työntekijäkohtaisen liikevoiton keskiarvo oli tarkastelujakson ajalta noin 5 100 euroa. Heikoimmillaan vuonna 2011 liiketappiota yhtä työntekijää kohden kertyi noin 64 500 euroa ja parhaimmillaan vuonna 2009 liikevoittoa työntekijää kohden oli 69 000 euroa. Prosentuaaliset muutokset tarkasteltavien vuosien välillä ovat siis olleet valtavia. Fennian henkilöstö kehittyi tarkastelujaksolla tasaisesti, joten selitys suuriin eroihin työntekijäkohtaisessa liikevoitossa löytyy liikevoiton vaihteluista.

Fennian tavoin myös S-Pankin työntekijäkohtainen liikevoitto vaihteli tarkastelujaksolla voimakkaasti. Tarkastelujakson alussa vuosina 2007 ja 2008 S-Pankki teki liiketappiota ja näin ollen myös työntekijäkohtainen liikevoitto oli selvästi negatiivinen. Vuonna 2009 S-Pankki teki liikevoittoa 30 700 euroa työntekijää kohden. Vuonna 2010 työntekijäkohtainen liikevoitto kasvoi merkittävästi ollen yli kolminkertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2010 työntekijäkohtainen liikevoitto oli jopa finanssikonsernin tarkastelujakson keskiarvoa korkeampi. Vuonna 2011 S-Pankin työntekijäkohtainen liikevoitto laski lähelle vuoden 2009 tasoa, ollen kuitenkin selkeästi positiivinen. Tarkastelujakson kolmen viimeisen vuoden positiivisen kehityksen seurauksena S-Pankin tarkastelujakson keskimääräinen työntekijäkohtainen liikevoitto nousi hieman positiiviseksi.

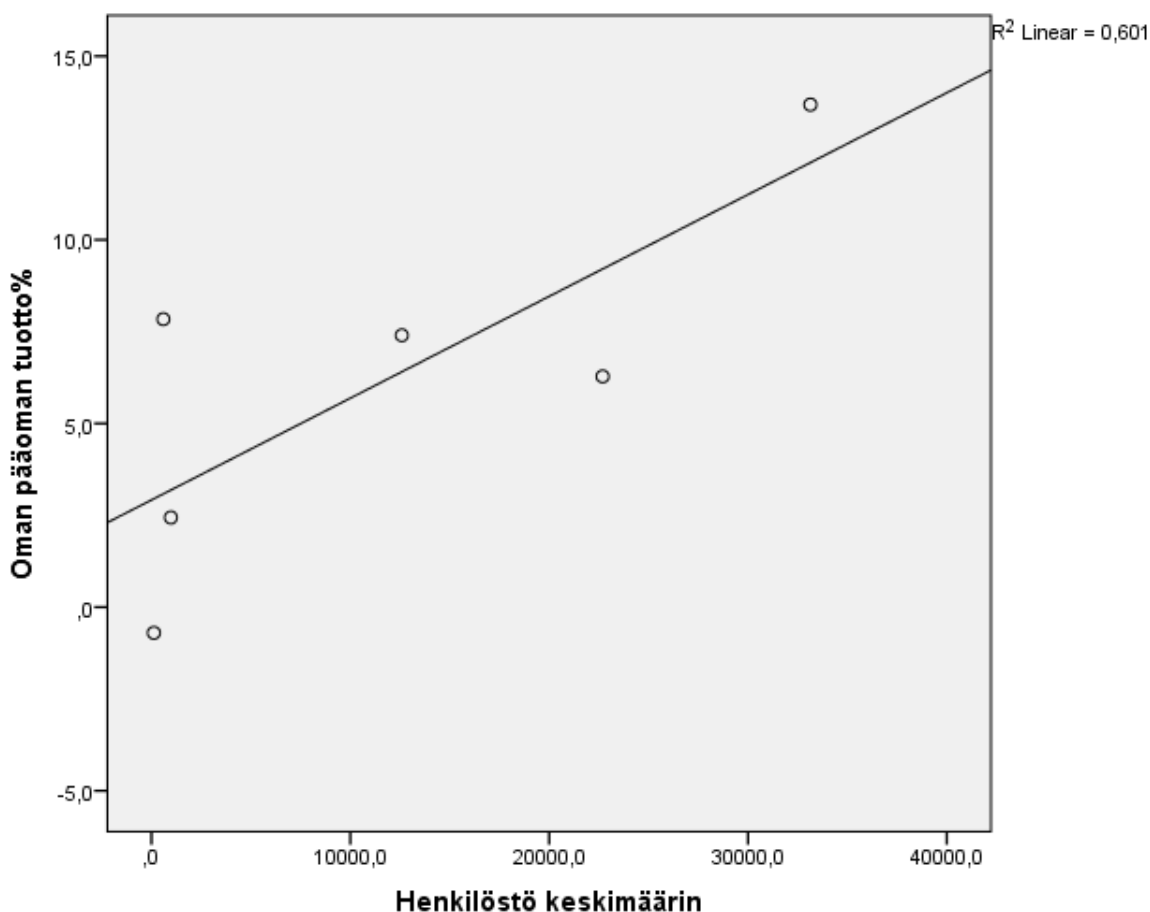
Yksittäisistä toimijoista parhaaseen keskimääräiseen työntekijäkohtaiseen liikevoittoon tarkastelujaksolla ylsi Ålandsbanken. Ålandsbankenin liikevoitto yhtä työntekijää kohden oli korkeimmillaan vuonna 2007, jolloin se oli noin 60 900 euroa. Vuoden 2007 työntekijäkohtainen liikevoitto oli noin kaksinkertainen verrattuna Ålandsbankenin tarkastelujakson keskiarvoon. Vuonna 2008 liikevoitto yhtä työntekijää kohden laski noin 33 %. Vuonna 2009 vastaava luku kasvoi noin 16 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2010 Ålandsbankenin työntekijäkohtainen liikevoitto romahti murto-osaan

edellisvuodesta ja pysyi juuri ja juuri positiivisena. Vuonna 2011 sama kehitys jatkui ja Ålandsbankenin työntekijäkohtainen liikevoitto vaihtui liiketappioksi. Tarkastelujakson lopun negatiivisesta kehityksestä huolimatta Ålandsbankenin keskimääräinen työntekijäkohtainen liikevoitto tarkastelujakson ajalta oli yli kaksinkertainen verrattuna yksittäisten toimijoiden tarkastelujakson keskiarvoon.

5.4 Tilastolliset menetelmät

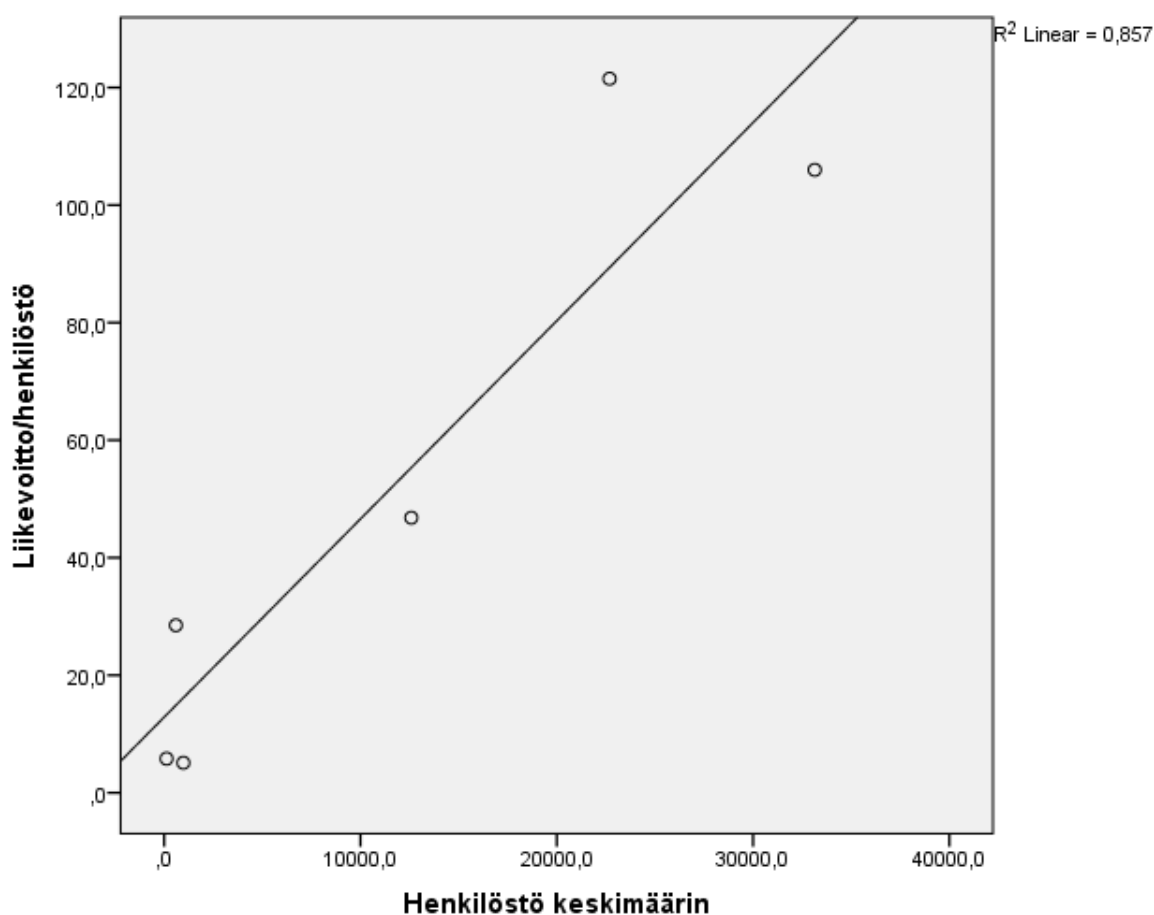
5.4.1 Hajontakuviot

Kuten aiemmin tuli ilmi on toimijoiden välillä merkittäviä eroja oman pääoman tuotto-prosenteissa. Hajontakuviota eli pistediagrammia apuna käyttäen on mahdollista selvittää miten kaksi vertailtavaa mittaria ovat toisiinsa nähden kehittyneet. Alla olevaan kuvaajaan on sijoitettu oman pääoman tuotto prosentti selitettäväksi muuttujaksi ja henkilöstön keskimääräinen lukumäärä selittäväksi muuttujaksi.

Kuvio 5. Keskimääräisen henkilöstön vaikutus oman pääoman tuotto prosenttiin.

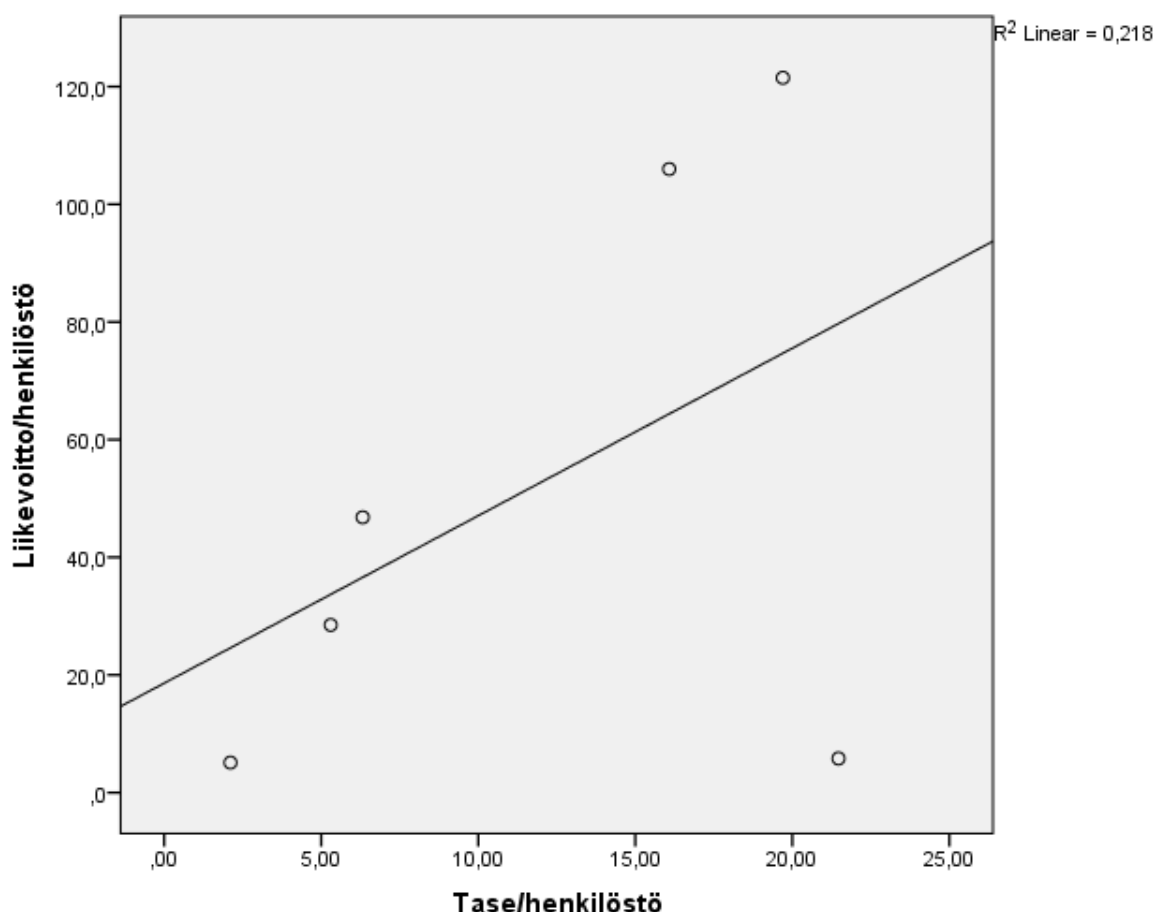
Kuten kuvaajasta (kuvio 5) nähdään, niin pisteparvi on kuvaajassa oikealle mentäessä ainoastaan aavistuksen nouseva. Tämä tarkoittaa sitä, että muuttujien välillä on positiivinen riippuvuus, mutta se ei ole vahva. Positiivisella riippuvuudella tarkoitetaan sitä, että toisen muuttujan arvon kasvaessa myös toisenkin muuttujan arvot kasvavat. Kuvaajassa olevat havaintopareja kuvaavat pisteet eivät kuitenkaan osu täysin samalle suoralle, joten muuttujien välillä ei ole täydellistä positiivista riippuvuutta. Hajonnasta johtuen voidaan sanoa henkilöstön määrällä ja oman pääoman tuotto prosentilla olevan korkeintaan kohtalainen positiivinen riippuvuus, koska osassa havaintopareista toisen muuttujan kasvaessa myös toinen on kasvanut.

Kuvio 6. Keskimääräisen henkilöstön vaikutus työntekijäkohtaiseen liikevoittoon.

Yllä olevassa kuvaajassa (kuvio 6) on myös käytetty hajontakuviota eli pistediagrammia havainnollistamaan henkilöstön määrän vaikutusta työntekijäkohtaisen liikevoiton määrään. Henkilöstön määrä on asetettu x-akselille selittäväksi muuttujaksi ja työntekijäkohtainen liikevoitto y-akselille selitettäväksi muuttujaksi. Kuten kuvaajassa oleva tren-

diviiva osoittaa, on pisteparvi oikealle päin mentäessä nouseva eli henkilöstön määrällä ja työntekijäkohtaisella liikevoitolla on positiivinen riippuvuus. Myös tässä tapauksessa riippuvuus on kohtalaista, sillä kuvaajan havaintopareja kuvaavissa pisteissä on pientä poikkeavuutta. Vertailuun valittujen toimijoiden joukossa on kuitenkin todennäköisempää että henkilöstön määrän kasvaessa myös työntekijäkohtainen liikevoitto kasvaa.

Kuvio 7. Työntekijäkohtaisen taseen loppusumman vaikutus työntekijäkohtaiseen liikevoittoon.

Tarkasteltaessa toimintaan sidotun pääoman määrän vaikutusta liikevoiton määrään käytän apuna hajontakuviota (kuvio 7), missä henkilöstön määrään suhteutettu taseen loppusumma on sijoitettu x-akselille selittäväksi muuttujaksi ja henkilöstön määrään suhteutettu liikevoitto y-akselille selitettäväksi muuttujaksi. Kuvaajasta havaitaan pisteparven olevan selkeästi oikealla nouseva ja ainoastaan yhden havaintoparin piste on selvästi erillään muista pisteistä ja trendiviivasta. Hajontakuvion perusteella henkilöstön

määrään suhteutetulla taseen loppusummalla ja henkilöstön määrään suhteutetulla liikevoitolla on positiivinen riippuvuus, mutta se ei ole voimakas. Tämä tarkoittaa sitä, että toimijan yhtä työntekijää kohden sidotun pääoman kasvaessa on mahdollista että myös yhtä työntekijää kohden tehty liikevoitto kasvaa.

5.4.2 Pearsonin korrelaatiokerroin ja regressioanalyysi

Pearsonin korrelaatiokerroin on vähintään kahden numeerisen muuttujan lineaarisen riippuvuuden voimakkuutta kuvaava tunnusluku. Aiemmin esittämäni pistediagrammin muoto ja sen asento kertoo jo silmämääräisellä tarkastelulla jotain riippuvuuden määrästä. Pearsonin korrelaatiokertoimen antama yksittäinen luku on kuitenkin selkeämpi mittari. Pearsonin korrelaatiokertoimen arvo on aina -1 ja +1 välissä. Korrelaatio +1 tarkoittaa täydellistä positiivista lineaarista riippuvuutta ja -1 täydellistä negatiivista riippuvuutta. Tällöin hajontakuvion pisteparvi muodostaa täydellisen suoran. Lähellä nol-
laa olevat korrelaatiokertoimen arvot tarkoittavat, että muuttujat eivät lineaarisesti riipu toisistaan. Korrelaatiokertoimen sanallisissa tulkinnoissa rajakohtina voidaan pitää arvoja -0,7, -0,3, 0,3 ja 0,7. (Saaranen 2011, 63)

Kun Pearsonin korrelaatiokerroin lasketaan PASW-ohjelman avulla, saadaan selville myös sig-arvo, joka kertoo tuloksen tilastollisen merkitsevyyden eli riskitason tai virheen todennäköisyyden kun riippuvuutta väitetään olevan koko perusjoukossa. Sig-arvoa tulkitaan seuraavasti; jos $0,05 < \text{sig} > 0,10$ niin tulos on suuntaa antava, jos $0,01 < \text{sig} > 0,05$ niin tulos on tilastollisesti melkein merkitsevä, jos $0,001 < \text{sig} > 0,01$ niin tulos on tilastollisesti merkitsevä ja jos $\text{sig} < 0,0001$ niin tulos on tilastollisesti erittäin merkitsevä. (Saaranen 2011, 64)

Tutkittavien tunnuslukujen vaikutusta toisiinsa voidaan tutkia myös regressioanalyysin avulla. Regressioanalyysin avulla tutkitaan yhden tai useamman selittävän muuttujan vaikutusta selitettävään muuttujaan. Tässä tapauksessa tutkin regressioanalyysissä yhden selittävän muuttujan vaikutusta selitettävään muuttujaan lineaarisen mallin eli suoran

avulla. Regressiosuoran laskemisen edellytyksenä on, että muuttujat ovat numeerisia ja että muuttujien välillä on lineaarista korrelaatioita.

Taulukko 6. PASW-tuloste Pearsonin korrelaatioista.

		Correlations			
		Henkilöstö keskimäärin	Liikevoitto/henkilöstö	Tase/henkilöstö	Oman pääoman tuotto%
Henkilöstö keskimäärin	Pearson Correlation	1	,926**	,417	,775
	Sig. (2-tailed)		,008	,410	,070
	N	6	6	6	6
Liikevoitto/henkilöstö	Pearson Correlation	,926**	1	,467	,692
	Sig. (2-tailed)	,008		,351	,127
	N	6	6	6	6
Tase/henkilöstö	Pearson Correlation	,417	,467	1	-,073
	Sig. (2-tailed)	,410	,351		,891
	N	6	6	6	6
Oman pääoman tuotto%	Pearson Correlation	,775	,692	-,073	1
	Sig. (2-tailed)	,070	,127	,891	
	N	6	6	6	6

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Henkilöstö keskimäärin ja liikevoitto/henkilöstö

Taulukosta (taulukko 6) havaitaan, että keskimääräisen henkilöstön ja henkilöstöön suhteutetun liikevoiton välinen korrelaatioluku on 0,926, jolloin näillä kahdella muuttujalla voidaan sanoa olevan voimakas positiivinen lineaarinen riippuvuus. Tämä tarkoittaa sitä, että keskimääräisen henkilöstön kasvaessa myös henkilöstöön suhteutetun liikevoiton määrä kasvaa. Korottamalla korrelaatiokertoimen arvo toiseen potenssiin saadaan selitysaste, joka voidaan muuttaa prosenttiluvuksi. Keskimääräisen henkilöstön ja henkilöstöön suhteutetun liikevoiton selitysaste on 0,857 eli 85,7 % eli henkilöstömäärällä voidaan selittää 85,7 % henkilöstöön suhteutetun liikevoiton vaihtelusta. Muut syyt selittävät loput 14,3 % vaihtelusta. Keskimääräisen henkilöstön ja henkilöstöön suhteutetun liikevoiton välinen sig-arvo on 0,008 eli tulos on tilastollisesti merkitsevä. Regressioanalyysin (liite 1) avulla saadaan näille tunnusluville regressiosuoran yhtälöksi $y = 12,881 + 0,003x$, missä x =henkilöstö keskimäärin ja y =liikevoitto/henkilöstö. Tämä tarkoittaa sitä, että jos henkilöstön määrä kasvaa yhdellä henkilöllä niin liikevoitto/henkilöstö kasvaa 0,003 yksiköllä eli $0,003 * 1000$ euroa = 3 eurolla.

Henkilöstö keskimäärin ja tase/henkilöstö

Keskimääräisen henkilöstön ja henkilöstön määrään suhteutetun taseen välinen korrelaatioluku on 0,417 eli näillä tunnusluvuilla on kohtalainen positiivinen lineaarinen riippuvuus. Korottamalla korrelaatioluku toiseen potenssiin saadaan selitysasteeksi 0,174 eli 17,4 % eli henkilöstömäärällä voidaan selittää 17,4 prosenttia henkilöstön määrään suhteutetun taseen vaihtelusta ja muut syyt selittävät loput 82,6 % vaihtelusta. Näiden tunnuslukujen välinen sig-arvo on 0,410 eli tulos ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Henkilöstö keskimäärin ja oman pääoman tuotto prosentti

Keskimääräisen henkilöstön ja oman pääoman tuotto prosenttien välinen korrelaatioluku on 0,775 eli näillä tunnusluvuilla on voimakas positiivinen lineaarinen riippuvuus. Korrelaatioluvun neliö eli selitysaste on 0,601 eli 60,1 %. Henkilöstön määrä selittää siis 60,1 % oman pääoman tuotto prosenttien vaihtelusta ja muut tekijät selittävät 39,9 % vaihtelusta. Näiden tunnuslukujen välinen sig-arvo on 0,070 eli tulosta voidaan pitää suuntaa antavana. Regressioanalyysin (liite 1) avulla näille tunnusluvuille saadaan regressioyhtälöksi $y = 2,918 + 0,000277x$, missä x = henkilöstö keskimäärin ja y = oman pääoman tuotto prosentti. Yhtälö tulkitaan siten, että henkilöstön kasvaessa yhdellä yksiköllä kasvaa oman pääoman tuotto prosentti 0,000277 yksikköä eli 0,000277 %.

Taseen loppusumman vaikutus kannattavuuden tunnuslukuihin

Henkilöstön määrään suhteutetun taseen vaikutus oman pääoman tuotto prosenttiin ja henkilöstömäärään suhteutettuun liikevoittoon on tutkittavien toimijoiden joukossa vähäinen. Henkilöstöön suhteutetun taseen ja oman pääoman tuotto prosenttien välillä ei Pearsonin korrelaatiokertoimen mukaan ole lineaarista riippuvuutta ja henkilöstömäärään suhteutetun liikevoitonkin kanssa positiivinen lineaarinen riippuvuus on korkeintaan kohtalainen. Henkilöstön määrään suhteutetun taseen loppusumman ja työntekijäkohtaisen liikevoiton välinen selitys aste on 21,8 % eli muiden tekijöiden kuin taseen loppusumman selitettäväksi jää lähes 80 % liikevoiton muutoksista.

5.5 Johtopäätökset

Tutkimukseen valittu viiden vuoden tarkastelujakso vuodesta 2007 vuoteen 2011 oli epävakaa taloudellisen tilanteen seurauksena finanssimarkkinoiden toimijoille haasteellinen. Vuonna 2007 kansainvälisillä finanssimarkkinoilla alkanut häiriötila paheni

viimeistään vuoden 2008 loppupuolella kriisiksi, joka jatkui vaihtelevalla voimakkuudella aina tarkastelujakson loppuun asti. Vertailtavien toimijoiden tilinpäätös tietoja analysoitaessa huomaa selkeästi kriisin vaikutukset erityisesti toimijoiden kannattavuudessa. Vuoden 2007 lukuihin kriisi ei vielä vaikuttanut, mutta vuodesta 2008 eteenpäin suuret vaihtelut vertailuun valituissa mittareissa selittyvät ainakin osittain epävakaa taloudellisella tilanteella.

Oman pääoman tuottoprosentin kehitystä tarkasteltaessa huomataan, että vuonna 2007 kaikilla toimijoilla S-Pankkia lukuun ottamatta oman pääoman tuottoprosentti oli omaa tarkastelujakson keskiarvoa korkeampi. Vuonna 2008 kaikkia toimijoita yhdisti oman pääoman tuottoprosentin merkittävä lasku, mikä tarkoittaa sitä että puhjennut finanssikriisi vaikutti toimijoiden kannattavuuteen toimijan koosta huolimatta. Kaikki finanssikonsernit onnistuivat säilyttämään oman pääoman tuottoprosenttinsa positiivisena, mutta yksittäisistä toimijoista ainoastaan Ålandsbankenin oman pääoman tuotto oli positiivinen kun taas S-Pankin ja Fennian oman pääoman tuotto oli selvästi negatiivinen. Liikevoiton kehityksessä tilanne vuonna 2008 oli tismalleen sama kuin oman pääoman tuoton kehityksellä. Tästä voimme päätellä, että finanssikriisin puhkeaminen vaikutti selvästi voimakkaammin yksittäisten toimijoiden kannattavuuteen aiheuttaen jopa merkittäviä tappioita. Finanssikonsernien toimintaan kriisin puhkeamisen vaikutus ei ollut yhtä radikaali ja konsernien liiketoiminta pysyi voitollisena.

Tarkastelujakson edetessä talouden epävakaa tilanne jatkui niin kansainvälisesti kuin Suomessakin. Vuosien 2009 ja 2011 välillä yksittäisten toimijoiden liikevoitto ja oman pääoman tuotto vaihtelivat rajusti vuodesta toiseen, ollen välillä selvästi positiivisia ja välillä selvästi negatiivisia. Vastaavana aikana kaikki finanssikonsernit esittivät positiivista liikevoittoa ja positiivista oman pääoman tuottoa vuodesta toiseen. Finanssikonsernit selvisivät siis yksittäisiä toimijoita paremmin myös pitkittyneestä talouden epävakaudesta ja suhdanteiden vaihtelusta. Tätä väitettä tukee ero finanssikonsernien ja yksittäisten toimijoiden välisessä koko tarkastelujakson keskimääräisessä oman pääoman tuotto prosentissa ja keskimääräisessä työntekijäkohtaisessa liikevoitossa. Tarkastelujakson keskimääräinen oman pääoman tuotto finanssikonserneilla oli 9,1 % ja yksittäisillä toimijoilla 3,2 %. Tarkastelujakson keskimääräinen työntekijäkohtainen liikevoitto puolestaan oli finanssikonserneilla noin 91 400 euroa ja yksittäisillä toimijoilla noin

13 100 euroa. Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli vastata kysymykseen; onko finanssimarkkinoilla kannattavampaa toimia finanssikonsernina kuin yksittäisenä toimijana. Tarkastelujakson keskimääräisen työntekijäkohtaisen liikevoiton ja oman pääoman tuottoprosentin perusteella finanssimarkkinoilla on kannattavampaa toimia finanssikonsernina kuin yksittäisenä toimijana. Asetin tutkimukseni tueksi hypoteesiin, jonka mukaan finanssikonserneilla työntekijäkohtainen liikevoitto on yksittäisiä toimijoita korkeampi ja näin ollen hypoteesi toteutui.

Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää onko toimijan työntekijöiden määrä suoraan verrannollinen liikevoittoon ja kannattavuuteen. Verrattaessa työntekijöiden määrän vaikutusta työntekijäkohtaiseen liikevoittoon hajontakuvion ja Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla havaittiin, että näillä muuttujilla on voimakas positiivinen lineaarinen riippuvuus. Tämä tarkoittaa sitä, että on hyvin todennäköistä että henkilöstön kasvaessa myös työntekijäkohtainen liikevoitto kasvaa. Kun henkilöstön määrän vaikutusta verrattiin oman pääoman tuottoon, havaittiin näillä muuttujilla puolestaan olevan kohtalainen positiivinen lineaarinen riippuvuus. Siitä huolimatta, että hajontakuviota sisälsi tässä tapauksessa silmin havaittavia poikkeuksia, oli Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla laskettu selityssaste yli 60 % eli on todennäköistä, että henkilöstön määrän kasvaessa myös oman pääoman tuottoprosentti kasvaa. Yrityksen toimintaan sidotun pääoman määrällä puolestaan oli korkeintaan kohtalainen positiivinen lineaarinen riippuvuus yrityksen liikevoiton määrään. Tästä syystä voimme olettaa muutosten kannattavuuden tunnusluvuissa johtuvan enemmän muista tekijöistä kuin taseen loppusummasta. Tutkimukseni tulosten perusteella voin tehdä johtopäätöksen jonka mukaan työntekijöiden määrällä on selkeä vaikutus toimijoiden kannattavuuteen, mutta nämä tekijät eivät kuitenkaan ole suoraan verrannollisia.

Tutkimukseen valittujen mittarien antamien tulosten tarkkuus riippuu mittarien validiteetista ja reliabiliteetista. Validiteetilla tarkoitetaan mittarien kykyä mitata sitä ominaisuutta, jota on tarkoitus mitata eli mittarin voidaan sanoa olevan validi kun sen antamat tulokset ovat keskimäärin oikeita. Reliabiliteetilla puolestaan tarkoitetaan mittarin kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen tiedot ja mittarit on kerätty yhtiöiden virallisista vuosikertomuksista ja tilinpäätöstiedoista, jotka on laadittu yleisesti hyväksyt-

tyjä tilinpäätösstandardeja noudattaen. Tästä syystä pidän mittareiden antamia tuloksia keskimäärin oikeina ja mittarit ovat mielestäni valideja.

6 Asiantuntijan haastattelu

Saadakseni puolueettomia mielipiteitä muun muassa finanssimarkkinoiden rakenteesta ja sen muutoksista päätin haastatella Sampo Alhonsuota Finanssivalvonnasta. Alhonsuolla on pitkä kokemus finanssimarkkinoista viranomaisen näkökulmasta ja näin ollen hän sopi hyvin haastateltavaksi asiantuntijaksi. Finanssivalvonta on rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen, jonka valvottavia ovat muun muassa pankit, vakuutus- ja eläkeyhtiöt sekä muut vakuutusalaalla toimivat, sijoituspalveluyritykset, rahastoyhtiöt ja pörssi. Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan itsenäinen. Finanssivalvonnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottavien vakaa toiminta. (Finanssivalvonta 2012)

Pohdittaessa pankki- ja vakuutustoiminnan harjoittamista samassa konsernissa ja tästä mahdollisesti seuraavia hyötyjä Alhonsuo muistuttaa, että mitkään finanssimarkkinoiden toimijoiden rakenteelliset muutokset eivät ole lopullisia vaan tilanne elää jatkuvasti. Selkeää vastausta siihen, että tuoko pankki- ja vakuutuspalveluiden yhdistäminen samaan konserniin lisäarvoa palveluille, ei voida antaa. Eriäviä mielipiteitä pankki- ja vakuutustoiminnan harjoittamisesta samassa konsernissa löytyy lähihistoriasta. Esimerkiksi Sampo-konserni myi vuonna 2007 pankkitoimintansa tanskalaiselle Danske Bankille kun puolestaan OP-ryhmä osti enemmistön Pohjola-Yhtymä Oyj:stä vuonna 2005 ja laajensi toimintaansa vahinkovakuutukseen. Alhonsuo kuvaakin Suomen finanssimarkkinoiden rakennetta mosaiikiksi, jossa suuruuden, omistajuuden ja tavoitteiden osalta erilaiset toimijat kilpailevat keskenään. Kilpailua ei voida katsoa missään vaiheessa voitetuksi, eikä yhtä yhtiömuotoa voida asettaa toista paremmaksi. 2000-luvun alussa teknokuplan puhjettua Euroopassa finanssikonsernit alkoivat purkautua ja pankki- ja vakuutustoiminta erkanivat toisistaan kun taas Suomessa kehitys on kulkenut omaan

suuntaansa ja muutama suuri finanssikonserni on saavuttanut merkittävän aseman markkinoilla.

Toisen kysymyksen aiheena oli Suomen pankkimarkkinoiden vahva keskittyneisyys ja sen vaikutukset kilpailuun ja asiakkaisiin. Suomen pankkimarkkinoista yli 80 prosenttia on kolmen suurimman toimijan hallussa ja tämän pitäisi teoriassa olla asiakkaiden kannalta huono asia, vaikka teoriakaan ei aivan suoraviivaista vastausta kysymykseen anna. Alhonsuo toteaa, ettei pankkien ja vakuutusyhtiöiden kilpailusta ole tehty kokonaisvaltaista tutkimusta. Vaikka Suomen pankkimarkkinat ovat hyvin keskittyneet, niin silti asiakas saa Suomesta koroltaan Euroopan halvinta asuntolainaa. Alhonsuo uskoo vahvasti, että Suomessa asiakkaita ei ryöstetä eikä heille vyörytetä ylimääräisiä pankkien kustannuksia maksettavaksi. Sen sijaan pankit ja vakuutusyhtiöt joutuvat rakenteestaan huolimatta käymään kustannuksensa tarkasti läpi pärjätäkseen kilpailussa. Osaltaan kovaan kilpailuun ja asiakkaiden hyvään asemaan vaikuttaa pankkimarkkinoita vahvasti ohjaava kansainvälisyys.

Suomen Pankin Rahoitusjärjestelmän vakaus-julkaisussa tulee esiin väittäjä, missä todetaan, että pankkitoiminnan kasvattamisesta koitua hyöty vähenee, kun pankki kasvaa erittäin isoksi ja sen varat ylittävät noin 25 mrd. dollarin rajan. (Suomen Pankki 2012,43.) Seuraava kysymykseni koski, sitä onko jokin Suomen finanssimarkkinoiden toimija liian suuri ja onko toimijoiden kokoa tai rakennetta tarvetta säännellä ja rajoittaa. Alhonsuo ei viranomaisen edustajana voi alkaa nimeämään yksittäisiä toimijoita, eikä täten ota kysymykseen kantaa. Toimijoiden riittävän tai liian suuren koon määrittelyn hän jättää asiakkaiden ja markkinoiden määritettäväksi. Alhonsuo kuitenkin toteaa, että palvelusektorilla, mihin pankki- ja vakuutustoimintakin voidaan lukea kuuluvaksi, toimijan koolla ei välttämättä ole niin suurta vaikutusta kuin joillakin toisilla toimialoilla. Jotkut asiakkaat saattavat arvostavat toimijan koon sijaan yksilöllistä palvelua ja laatua ja ovat halukkaita maksamaan tällöin palvelusta korkeampaa hintaa. Alhonsuon mielestä toimijoiden kokoa tai rakennetta ei ole tarpeen viranomaisen toimesta säännellä tai rajoittaa.

Seuraava kysymys koski finanssikonsernien tulevaisuutta ja sitä tuleeko niiden vahva asema markkinoilla säilymään. Tämän kysymyksen kohdalla Alhonsuo palaa aiempaan

näkemykseensä, jossa hän sanoi finanssimarkkinoiden rakenteen muistuttavan mosaiikkia, joka on jatkuvassa muutoksessa. Markkinoilla ei ole yhtä rakennetta eikä liiketoimintamallia, joka olisi todettu paremmaksi kuin muut. Markkinat ja toimijoiden rakenteet muuttuvat jatkuvasti ja Alhonsuo jättää toimijoiden tulevaisuuden asiakkaiden ja markkinoiden määritettäväksi.

Viimeinen kysymykseni koskee mediassakin esillä ollutta transaktioveron mahdollista käyttöönottoa Suomessa ja Euroopassa. Alhonsuon mielestä transaktiovero olisi ajatuksena hyvä, mikäli se olisi maailmassa 100 prosenttisen pitävä. Lisäksi transaktiovero pitäisi pystyä rajaamaan siten, ettei se harmittaisi liiaksi kotitalouksia ja yrityksiä ja kolmanneksi siitä kerättävät rahat rahastoitaisiin puskuriksi tulevia finanssikriisejä varten. Alhonsuo toteaa, että näiden ehtojen täyttäminen on hyvin vaikeaa ja muistuttaa että Euroopan Unioni on transaktioveron käyttöönoton suhteen kahtia jakautunut. Alhonsuon mielestä on periaatteessa mahdollista, että osa toimijoista siirtäisi toimintaansa maasta toiseen, mikäli transaktiovero tulisi joissakin maissa käyttöön ja joissakin ei. Tällainen sääntelyarbitraasi olisi huono asia ja Alhonsuo toteaa, että sääntelyn, verotuksen ja direktiivien tulisi olla mahdollisimman yhdenmukaisia, jotta transaktioveron käyttöönotto olisi mielekästä.

7 Yhteenveto

Suomen pankkimarkkinat ovat tällä hetkellä hyvin keskittyneitä ja kolmen suurimman finanssikonsernin osuus markkinoista on yli 80 prosenttia. Suurimpien finanssikonsernien vahva asema ei kuitenkaan ole mikään itsestään selvyys ja tulee muistaa, että finanssimarkkinoita kohtaavilla kriiseillä on aina ollut vaikutus myös markkinoiden ja toimijoiden rakenteisiin. 1990-luvun alun pankkikriisin seurauksena pankkien kontto-reiden ja henkilöstön määrät vähenivät merkittävästi ja fuusiot muokkasivat toimijoiden kokoa ja rakennetta. 2000-luvun alussa Euroopassa finanssikonserneilla oli nykyistä huomattavasti merkittävämpi rooli, mutta teknokuplan puhkeamisen seurauksena finanssikonserneja purettiin ja pankki- ja vakuutustoiminta erotettiin eri yhtiöihin. Muutos ei välttämättä tapahdu välittömästi kriisin aikana vaan vaikutukset näkyvät toimijoiden rakenteissa vuosien kuluessa. Viimeisimmästä finanssikriisistä ei ole vielä päästy yli ja on mahdollista, että sen vaikutukset näkyvät talouden epävarmana tilanteena vielä

vuosia. Mielenkiintoista on jäädä odottamaan, miten viimeisin kriisi tulee vaikuttamaan finanssimarkkinoiden toimintaan ja sen seurauksena toimijoiden rakenteisiin ja liiketoimintamalleihin.

Lähteet

Alhonsuo, S., Nisén, A. & Pellikka, T. 2009. Finanssitoiminnan käsikirja. Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy FINVA. Helsinki.

Danske Bank 2012a. Danske Bank lyhyesti. Luettavissa: <http://www.danskebank.fi/fi-fi/tietoa-danske-bankista/danske-bank-lyhyesti/Pages/DanskeBank-konserni.aspx>. Luettu 22.11.2012.

Danske Bank 2012b. Suomen liiketoimintojen historia. Luettavissa: <http://www.danskebank.fi/FI-FI/TIETOA-DANSKE-BANKISTA/DANSKE-BANK-LYHYESTI/Pages/Suomenliiketoimintojenhistoria.aspx>. Luettu 22.11.2012.

Danske Bank 2012c. Danske Bankin organisaatio Suomessa. Luettavissa: <http://www.danskebank.fi/fi-fi/tietoa-danske-bankista/danske-bank-lyhyesti/Pages/Organisaatio.aspx>. Luettu 22.11.2012.

Danske Bank A/S 2012a. Danske Bankin osakkeenomistajat. Luettavissa: <http://www.danskebank.com/en-uk/ir/Share/ownership/Pages/ownership.aspx>. Luettu 4.10.2012.

Danske Bank A/S 2012b. Facts and figures. Luettavissa: <http://www.danskebank.com/en-uk/About-us/Facts-about-us/Pages/facts-and-figures.aspx>. Luettu 5.10.2012.

Finanssialan Keskusliitto 2012. Toimialakuvaus.

Finanssivalvonta 2012. Tietoa Finanssivalvonnasta. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/FI/FIVA/Pages/Default.aspx>. Luettu 3.12.2012.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Tammi. Helsinki.

Kontkanen, E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. 3. uudistettu painos. Finanssi- ja vakuuskustannus Oy FINVA. Helsinki.

Loikkanen, H., Pekkarinen, J. & Vartia, P. 2002. Kansantaloutemme rakenteet ja muutos. 3. painos. Taloustieto. Helsinki.

Nordea Bank AB 2012a. Tietoa Nordeasta. Luettavissa:

<http://www.nordea.com/Tietoa+Nordeasta/Avaintietoja+Nordeasta/Avaintietoja+ja+-+lukuja/831102.html>. Luettu 22.11.2012.

Nordea Bank AB 2012b. Nordean osakkeenomistajat. Luettavissa:

<http://www.nordea.com/Investor+Relations/Nordean+osake/Osakkeenomistajat/86022.html>. Luettu 4.10.2012.

Nordea Henkivakuutus Suomi Oy 2012. Nordea Henkivakuutus. Luettavissa:

<http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/El%C3%A4ke+ja+vakuutus/El%C3%A4kes%C3%A4st%C3%A4minen/Nordea+Henkivakuutus/702984.html>. Luettu 23.10.2012.

Nordea Pankki Suomi Oyj 2012. Tietoa Trygistä. Luettavissa

http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/El%C3%A4ke+ja+vakuutus/Vahinkovakuutukset/Tietoa+Trygist%C3%A4/703574.html?WT.svl=mega-menu_elake-ja-vakuutus_advice_tryg. Luettu 23.10.2012.

Nordea Rahoitus Suomi Oy 2012. Nordea Rahoitus. Luettavissa:

<http://www.nordearahoitus.fi/>. Luettu 23.10.2012.

Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy 2012. Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy. Luettavissa:

<http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/S%C3%A4st%C3%B6t/Rahastot/Nordea+Rahastoyhti%C3%B6+Suomi+Oy/702914.html>. Luettu 23.10.2012.

OP-Pohjola-ryhmä 2012a. OP-Pohjola-ryhmä lyhyesti. Luettavissa:

<https://www.op.fi/op/op-pohjola-ryhma/op-pohjola-ryhma?id=80100&srcpl=1>. Luettu 27.9.2012.

Pohjola Pankki Oyj 2012. Pohjola Pankki Oyj:n vuosikertomus 2011. Luettavissa:

<http://www.op-pohjola-annualreport.fi/Pohjola2011/fi/>. Luettu 27.9.2012.

Rantala, J. & Pentikäinen, T. 2009. Vakuutusoppi. 11. uudistettu painos. Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy FINVA. Helsinki.

Saaranen, P. 2011. Tilastolliset menetelmät luentomoniste.

Suomen Pankki 2012. Rahoitusjärjestelmän vakaus. Luettavissa:

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/rahoitusjarjestelman_vakaus/Documents/et2_12.pdf. Luettu 14.11.2012.

Liitteet

Liite 1. PASW-tulosteet regressioanalyysistä.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,926 ^a	,857	,821	21,3009

a. Predictors: (Constant), Henkilöstö keskimäärin

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10844,187	1	10844,187	23,900	,008 ^b
	Residual	1814,922	4	453,730		
	Total	12659,108	5			

a. Dependent Variable: Liikevoitto/henkilöstö

b. Predictors: (Constant), Henkilöstö keskimäärin

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	12,881	11,857		1,086	,338
	Henkilöstö keskimäärin	,003	,001	,926	4,889	,008

a. Dependent Variable: Liikevoitto/henkilöstö

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,775 ^a	,601	,502	3,4845

a. Predictors: (Constant), Henkilöstö keskimäärin

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	73,257	1	73,257	6,034	,070 ^b
	Residual	48,566	4	12,142		
	Total	121,823	5			

a. Dependent Variable: Oman pääoman tuotto%

b. Predictors: (Constant), Henkilöstö keskimäärin

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,918	1,940		1,505	,207
	Henkilöstö keskimäärin	,000	,000	,775	2,456	,070

a. Dependent Variable: Oman pääoman tuotto%

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,467 ^a	,218	,022	49,7503

a. Predictors: (Constant), Tase/henkilöstö

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2758,747	1	2758,747	1,115	,351 ^b
	Residual	9900,362	4	2475,090		
	Total	12659,108	5			

a. Dependent Variable: Liikevoitto/henkilöstö

b. Predictors: (Constant), Tase/henkilöstö

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	18,606	37,816		,492	,648
	Tase/henkilöstö	2,847	2,696	,467	1,056	,351

a. Dependent Variable: Liikevoitto/henkilöstö